

Översiktsplan Eskön

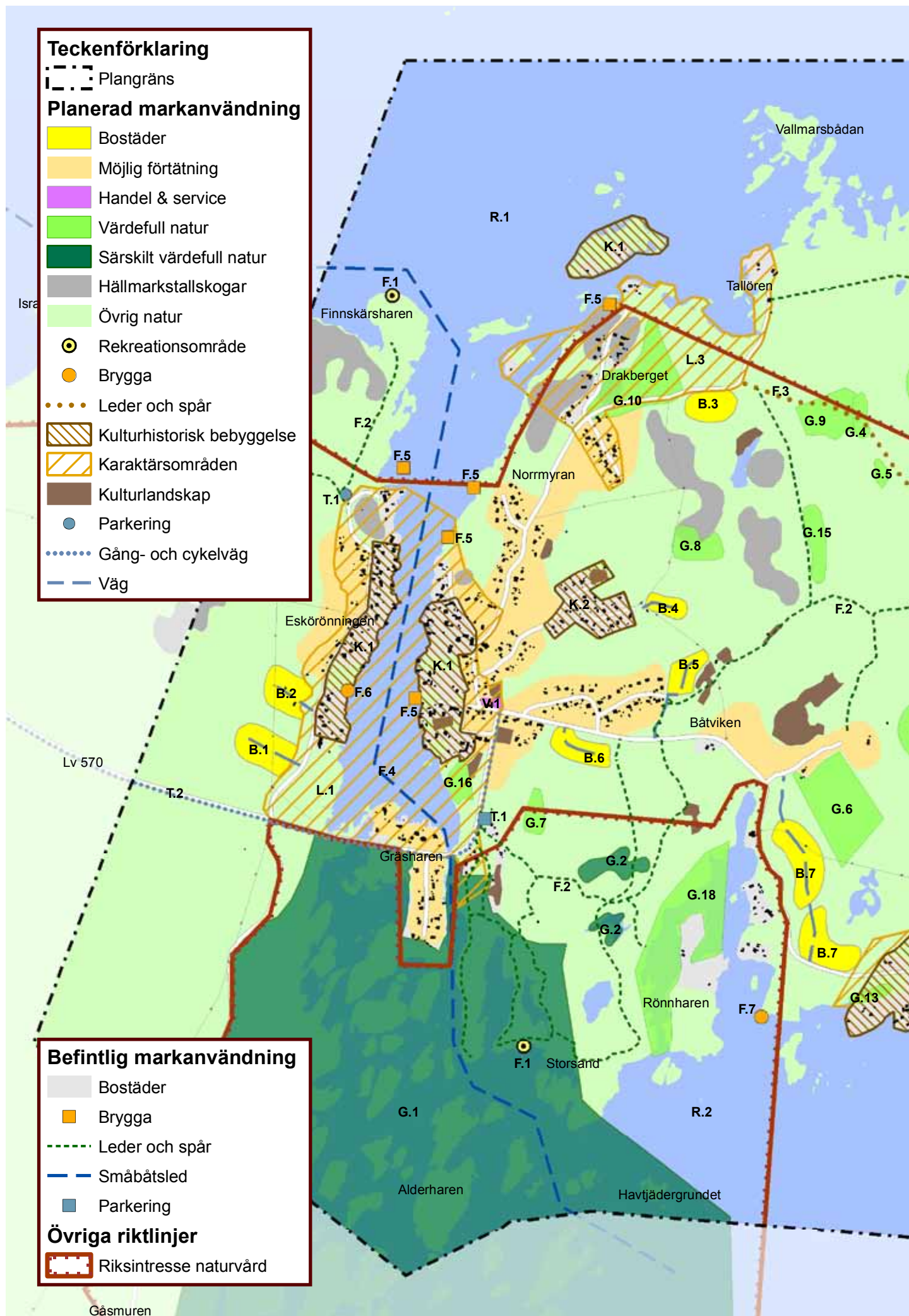
Antagandehandling

Antagen av Kommunfullmäktige den 26 oktober 2009

Eskön, en unik skärgårdsmiljö vid Gävle kommuns norra kust

Bostäder (sid 17-19)

- B.1 Svedjeskär
- B.2 Holmarna
- B.3 Norr om Svartmaren
- B.4 Bladmyra
- B.5 Hampmuren
- B.6 Västra Utskärsvägen
- B.7 Väster om Östramaraen
- B.8 Norr om Båtskär

Handel och service (sid 20)

- V.1 Lanthandeln

Friluftsliv och rekreation (sid 21-23)

- F.1 Rekreatiionsområden
- F.2 Befintliga leder och spår
- F.3 Nya leder och spår
- F.4 Småbåtsled
- F.5 Befintliga bryggor
- F.6 Ny brygga Eskörönningen
- F.7 Ny brygga Ångbåtsbryggan

Naturvård (sid 24-28)

- R.1 Riksintresse naturvård - Hilleviksfjärden
- R.2 Riksintresse naturvård - Harskärsfjärden
- G.1 Harskärsfjärden - Natura 2000-område
- G.2 Rikkärr öster om Gräsharen
- G.3 Klubben
- G.4 Äldre granskog med inslag av grov asp
- G.5 Gammal aspskog
- G.6 Äldre granskog
- G.7 Blandsumpskog
- G.8 Brandfält med hållmarkstallskog
- G.9 Örtrik granskog
- G.10 Drakberget
- G.11 Gräsabbarna
- G.12 Kalkrik granskog med förekomst av stor låsbräken
- G.13 Alsumpskog
- G.14 Gölar med större vattensalamander
- G.15 Rikkärr
- G.16 Äldre granskog vid Kyrkvreten
- G.17 Trödjehällan
- G.18 Verkviken

Kulturmiljövård (sid 30-32)

- L.1 Eskösundet
- L.2 Södra Eskön
- L.3 Drakberget
- K.1 Eskörönningen, Esköby, Stora Uddrevet, V. Hamnsundsharen och Klubben
- K.2. Bladmyravägen

Kommunikationer (sid 33-35)

- T.1 Parkeringar
- T.2 Ny gång- och cykelväg

Innehållsförteckning

PLANKARTA.....	2
BESLUT FRÅN KOMMUNFULLMÄKTIGE.....	6
INLEDNING.....	8
Vad är en översiktsplan?	
Planprocessen	
Läsanvisning	
Avgränsning	
UTGÅNGSPUNKTER OCH MÅL.....	10
Direktiv	
Hållbarhet	
Styrdokument	
PLANFÖRSLAG och UNDERLAG.....	14
HISTORIK.....	15
Befolkningsutveckling och struktur	
Naturhistoria	
Äganderättsförhållanden	
BEFOLKNING.....	16
BOSTÄDER.....	17
HANDEL OCH SERVICE.....	20
FRILUFTSLIV OCH REKREATION.....	21
NATURVÅRD.....	24
Strandskydd	
KULTURMILJÖ.....	30
KOMMUNIKATIONER.....	33
Biltrafik och vägnät	
Gång- och cykeltrafik	
Busstrafik	
TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	36
El och tele	
Vindkraft	
Avfallshantering	
Dricks- och hushållsvatten	
Avloppslösningar	
MILJÖ- OCH RISKFAKTORER.....	41
Klimatförändringar	
MEDBORGARDIALOG.....	42
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING.....	43
LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE.....	44
Gävle kommuns kommentarer till Länsstyrelsens granskningsyttrande	
BILAGOR.....	49
Kulturmiljöbilaga	
Ordlista	
Källförteckning	

Tack för allt engagemang -nu har vi en översiktsplan för Eskön!

Eskön är en unik skärgårdsmiljö norr om Gävle. Det kuperade landskapet, den orörda naturen, tillgängligheten till havet och närheten till Gävle uppskattas av permanentboende, sommargäster och besökare. Allt fler vill bosätta sig på Eskön samtidigt som det finns höga natur- och kulturvärden inom området. Detta är bakgrunden till att en samlad bedömning görs för hur Eskön kan utvecklas i ett långsiktigt hållbart perspektiv i Översiktsplan för Eskön.

Medborgarna har haft möjlighet att påverka planen och processen under både samrådet och utställningen, men för att redan i ett tidigt skede få fram hur de boende såg på sin omgivning arbetade Gävle kommun även med dialogmöten i ett tidigt skede av planprocessen. Under samrådsperioden inkom 119 yttranden om planförslaget. Av dessa kom 96 yttranden från privatpersoner som undertecknades av totalt 135 personer. Översiktsplanen har även under utställningsperioden engagerat genom att 47 yttranden inkom från 57 personer.

Med hjälp av detta enorma engagemang från esköbor, sommarboende, föreningar, myndigheter och organisationer har Gävle kommun nu en Översiktsplan för Eskön.

En översiktsplan som avser att på ett hållbart sätt tillfredsställa det utvecklingstryck som finns på Eskön för bland annat nya bostäder, långsiktiga avloppslösningar och ökade möjligheter till ett rörligt friluftsliv på land och till havs, och samtidigt bevara värdefulla kultur- och naturmiljöer för framtiden.

Jag vill framföra ett stort tack till alla som engagerat sig i arbetet med Översiktsplan Eskön!

Per Johansson
Kommunalråd

Beslut från Kommunfullmäktige

Måndagen den 26 oktober 2009 antog Kommunfullmäktige i Gävle kommun Översiktsplan Eskön enligt beslutsutdrag nedan. Ärendet kan hittas i Kommunstyrelsens diarium under diarienumret 08KS120.

GÄVLE KOMMUN
Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 2009-10-26

Sid 11 (34)

Delges:

§ 171

Dnr 08KS120

Byggnads- och
miljönämnden
KLK-Övergripande-
Planering

Översiktsplan Eskön

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att anta förslaget till Fördjupad översiktsplan för Eskön i de delar som avser plankarta och ställningstaganden som görs i planen.

Ärendebeskrivning

Förslag till fördjupad översiktsplan har upprättats. Planen för Eskön är en vision för hur Eskön kan se ut på lång sikt. För att få en helhetssyn på den framtida mark- och vattenanvändningen och för att kunna bevara de värden som finns i området har ett förslag till fördjupad översiktsplan upprättats. Planen har varit utställd i drygt två månader under våren 2009. Under hela processen har ett flertal välbesökta möten genomförts med fastighetsägarna i området. Utställningsyttranden redovisas i handlingen "Utställningsutlåtande för översiktsplan Eskön". Maria Höjer från Bygg och Miljö Gävle föredrar ärendet.

Beslutsunderlag

I kallelsen redovisas skrivelse jämte antagandehandling -översiktsplan Eskön samt utställningsutlåtande för översiktsplan Eskön från Kommunledningskontoret.

Kommunstyrelsens protokollsutdrag från den 13 oktober 2009 § 178 delas ut på kommunfullmäktiges sammanträde.

Bilaga § 171

Inlägg i debatten och yrkande

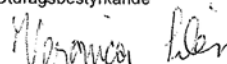
Per Johansson (S), Lennart Ahlenius (KD), Roger Persson (MP), Seppo Laine (V), Kent Lövgren (FP), Roland Ericsson (C), Inger KällgrenSawela (M), Urban Sjölander (C) och Lena Lundgren (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Justerare

cc

Utdragsbestyrkande

Inledning

Bakgrund och syfte

Närheten till havet och naturen, skärgårdskaraktären och det korta avståndet till Gävle stad gör Eskön till en unik och mycket attraktiv miljö för boende och friluftsliv. Eftersom det finns höga natur- och kulturvärden inom området är det viktigt att det görs en samlad bedömning för hur Eskön kan utvecklas i ett långsiktigt hållbart perspektiv. Det finns idag intresse av att bygga flera bostäder på Eskön liksom på Eskörönningen. För att bevara de värden som finns och för att få en helhetssyn på den framtida markanvändningen och därmed kunna utveckla Eskön på bästa sätt, har Kommunstyrelsen, Gävle kommun, beslutat att en fördjupad översiktsplan ska upprättas för Eskön.

Vad är en översiktsplan?

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan. En översiktsplan ska redovisa huvuddragen i den långsiktiga mark- och vattenplaneringen för kommunen och beskriva de allmänna intressen som finns inom bl a natur, kultur, rekreation och boende. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men fungerar som ett strategiskt dokument som är vägledande för kommunens olika beslut och framtida utveckling. Översiktsplanen är vägledande vid framtagande av detaljplaner och prövning av bygglov.

Gävle kommun har en översiktsplan från 1990 och en ny kommuntäckande översiktsplan är under arbete. Fördjupningar i den kommunala översiktsplanen görs utifrån ett särskilt behov av att studera ett område närmare. Övriga exempel på fördjupade översiktsplaner i Gävle är Gävle stad, Furuvik, Valbo Volym, Norrlandet m fl.

Planprocessen

Processen för framtagandet av en översiktsplan regleras i PBL. I Gävle kommun finns ett politiskt intresse av tidig medborgardialog. Därför har Gävle kommun hållit möten med esköborna i ett tidigt skede av planprocessen för att samla in kunskap och idéer om bl a hur esköborna vill att ön ska utvecklas, vilka områden esköborna anser vara värdefulla ur natur- och kulturmiljösyn-

punkt, vilka förutsättningar det finns för friluftsliv på ön och vilka områden som kan vara lämpliga för bebyggelse. Läs mera om denna process under kapitlet *Medborgardialog*.

Medborgarnas synpunkter tillsammans med övriga underlag bildar grunden till ett första förslag till Översiktsplan Eskön. Förslaget har varit på samråd under hösten 2008 och skickades på remiss till bl a Länsstyrelsen, olika myndigheter, förvaltningar och föreningar. De yttranden som inkommit under samrådsperioden har sammanställts i en samrådsredogörelse som presenteras i samband med att det omarbetade förslaget går på utställning. Även under utställningsskedet är det möjligt att påverka det omarbetade planförslaget. Efter utställningen har förslaget reviderats ytterligare och antogs av Kommunfullmäktige 2009-10-26.

Läsanvisning

Översiktsplan Eskön är indelad i fem huvudkapitel:

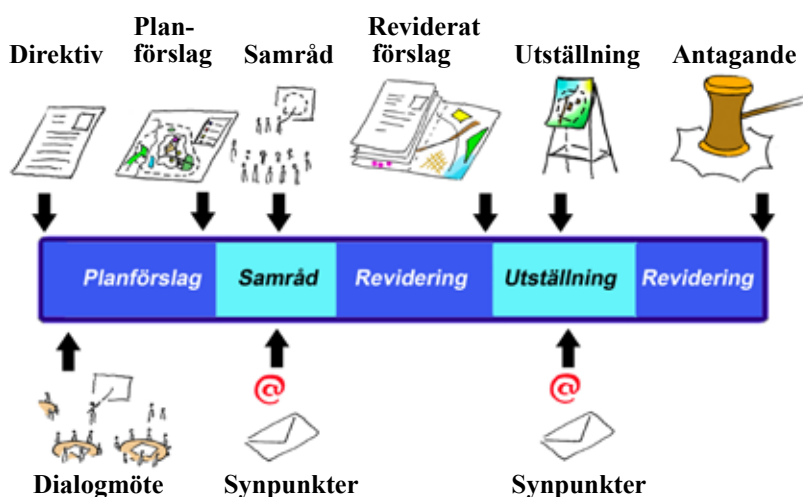
Inledning - Beskrivning av processen och översiktsplanering

Utgångspunkter och mål - Beskrivning av de övergripande mål som Gävle kommun har för Översiktsplan Eskön, och övriga styrdokument som påverkat planarbetet.

Planförslag och underlag - Bevarande- och utvecklingsåtgärder som är möjliga på Eskön

Miljökonsekvensbeskrivning - Översiktlig konsekvensbeskrivning av planförslaget jämfört med nollalternativet. Konsekvenser presenteras även under varje ämnesområde i planförslaget.

Bilaga - Ordlista, källförteckning och kulturmiljö.

Vad gäller i utpekade områden?

Vid nya projekt och exploateringar kontrollerar Gävle kommun gällande lagstiftning och kommunens olika styrdokument, varav översiktsplanen är ett.

Om ett projekt har stöd i översiktsplanen är utgångspunkten att översiktsplanen fungerar som program och detaljplan kan påbörjas direkt. Ibland finns ett behov av att studera projektet mer i detalj i ett program för detaljplan. I vissa fall, är det möjligt att gå direkt från översiktsplan till bygglov/förhandsbesked.

Om ett projekt inte har stöd i översiktsplanen gör kommunen en lämplighetsprövning. Denna prövning görs normalt i form av en fördjupad översiktsplan eller i form av ett program för detaljplan.

Ställningstaganden i slutet på varje ämnesområde är väsentliga för mark- och vattenanvändningen men inte alltid möjliga att peka ut på eller koppla till karta. När nya projekt ska utformas och när förändringar inom kommunen ska beslutas är det alltså lika viktigt att följa översiktsplanens intentioner och ställningstaganden som plankartan.

Avgränsning

Eskön ligger ca 2 mil nordost om Gävle stad norr om Harkskärsfjärden. Planområdet för Översiktsplan Eskön omfattar hela Eskön, Gräsharen, Klubben, kringliggande holmar samt Eskörönningen på västra sidan av Eskösundet.

Det finns en samhörighet mellan Eskörönningen och Eskön eftersom de tillsammans formar det karaktäristiska Eskösundet. Det finns även ett utvecklingsbehov samt höga natur- och kulturvärden på Eskörönningen, vilket har gjort att denna del av fastlandet inkluderats i planområdet.

Planområdet är ca 1400 ha stort varav hälften vatten.

Översiktsplan Eskön i regionen

Avgränsning av planområdet för Översiktsplan Eskön

Utgångspunkter och mål

I detta kapitel redovisas mål, förutsättningar och begränsningar som legat till grund för framtagandet av Översiktsplan Eskön.

Direktiv

Översiktsplan Eskön är en vision för hur Eskön kan se ut på lång sikt, en planberedskap för framtida utveckling och ett beslutsunderlag för både tjänstemän och politiker. Planen ska visa på utvecklingsmöjligheter för bl a boende, rekreation och tillgänglighet till havet. Den fungerar som ett strategiskt dokument för förbättrade avloppslösningar och bevarande av natur- och kulturvärden. Detta måste ske inom ramen för en hållbar utveckling.

Uppdraget

Översiktsplan Eskön ska föreslå:

- Hur strandskyddet ska beaktas
- Lämpliga lägen för ny bebyggelse
- Långsiktiga lösningar för vatten- och avlopps-försörjning
- Väg- och trafikåtgärder
- Riktlinjer för hur värdefulla kultur- och naturmiljöer ska skyddas samt hur värdena kan tillvaratas
- Förutsättningar för rörligt friluftsliv på land och till havs

Hållbarhet

En hållbar utveckling tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.¹ Hållbar utveckling har definierats som en global, regional och lokal, fortgående och styrd samhällsutveckling som tar i beaktande naturens begränsade resurser. Målsättningen är att garantera goda levnadsförhållanden för såväl nuvarande som kommande generationer. Hållbar utveckling ses ur ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter.

Gävle kommuns mål för Översiktsplan Eskön är baserade på de övergripande målen i Översiktsplan Gävle stad samt i Gävle kommuns lokala miljömål. Dessa mål är indelade efter underrubrikerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Våtmark sydost om Svartmaren

Ekologisk hållbarhet

Det ekologiskt hållbara samhället är resurssnålt, värnar om den biologiska mångfalden, följer miljömålen och främjar kretsloppstänkande. Mark- och vattenplaneringen kan påverka den ekologiska hållbarheten.

De övergripande målen för översiktsplansförslaget kopplade till ekologisk hållbarhet är följande:

Bevarande av värdefulla naturmiljöer

- Utpekade skyddsvärda naturområden värnas så att värdena kan bevaras och utvecklas. De undantas från produktivt skogsbruk och exploatering
- Vissa skyddsvärda skogsområden föreslås få långsiktigt skydd genom bildande av biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal
- Våtmarker bevaras
- Gamla odlingsmarker bevaras genom aktiv skötsel som motverkar igenväxning
- Värdefulla kustområden bevaras
- Extra hänsyn tas vid skogsbruksåtgärder i områden som är viktiga för rekreation och friluftsliv
- Hänsyn tas så att gröna stråk och förbindelselänkar kan bibehållas vid all form av exploatering

Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

- Minskad och miljövänlig energianvändning
- Underlätta för hållbart resande

Goda vatten- och avloppslösningar

- Kretsloppsanpassade VA lösningar som är lämpliga för de lokala förhållandena

Social hållbarhet

I ett socialt hållbart samhälle har alla människor – oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, socioekonomisk tillhörighet, etnisk eller politisk orientering – samma möjligheter och rättigheter att leva och forma sin vardag. Social hållbarhet utgår från människans behov av gemenskap, delaktighet, tillgänglighet, trygghet och identitet – värden som tillsammans skapar en god livsmiljö och en hållbar samhällsutveckling.

Brygga i Eskösundet

De övergripande målen för översiktsplansförslaget kopplade till social hållbarhet är följande:

Stärk Esköns identitet och attraktivitet

- Eskön ska vara en attraktiv plats för både boende och besökande
- Dragen som gör Eskön till en attraktiv skärgårdsmiljö utvecklas
- Värdefulla odlingslandskap och kulturmiljöer bevaras och görs tillgängliga för allmänheten

Möjliggör socialt deltagande

- Möjliggör anläggande av olika former av mötesplatser och stärk befintliga mötesplatser

God bebyggd miljö

- Ny bebyggelse placeras och utformas anpassat till omgivningen
- Erbjud boende med olika karaktärer och kvaliteter som passar människor i alla åldrar och med olika behov och intressen
- Ta tillvara på kulturvärden genom bevarande av värdefulla byggnader och miljöer

Ökad tillgänglighet

- Platser för rekreation, naturupplevelser och turism längs kusten görs tillgängliga för alla
- Allmänhetens tillgång till stränder värnas och förbättras

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar främst om att hushålla med mänskliga och materiella resurser i ett långsiktigt perspektiv så att människor kan få ett gott liv och ha möjlighet att försörja sig, att företag är konkurrenskraftiga och vill och kan utvecklas samt att det offentliga samhället fungerar och kan bidra med service.

De övergripande målen för översiktsplansförslaget kopplade till ekonomisk hållbarhet är följande:

Skapa underlag för turism och rekreation

- Möjliggör för etablering av verksamheter som främjar friluftsliv och turism
- Möjlighet för Gävles kommuninvånare och turister att uppleva den unika miljön på Eskön
- Utveckla det rörliga friluftslivet i skog, mark och på vatten
- Bevara den genuina fiskarbebyggelsen, vilket skapar identitet och stödjer turismen.

God bebyggd miljö

- Möjliggör boende i vattennära lägen som profilerar Gävle som kuststad
- Byggnader och anläggningar lokaliseras och utformas på ett resurssnålt, kultur- och miljöanpassat sätt

Planberedskap

- Möjliggör planklar mark för boende och verksamheter i attraktiva lägen.

Utsikt mot Västra Hamnsundsharen

Styrdokument

Översiktsplanen för Eskön visar på möjligheterna för hur mark- och vattenområden inom planområdet kan utvecklas. Det finns både förutsättningar och mål som redan är givna i andra dokument som har påverkat, eller kommer att påverka, Esköns befintliga och framtida struktur. Nedan beskrivs kortfattat de styrdokument som berör Översiktsplan Eskön eller bör tas i beaktande vid den övergripande mark- och vattenplaneringen. De har alla legat till grund för framtagandet av översiktsplanen.

Gävle kommuns lokala miljömål

Antaget av kommunfullmäktige 2005. Dokumentet visar på hur de nationella miljömålen ska hanteras på en lokal nivå för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling. Översiktsplanen skall också fungera som ett kulturmiljöprogram i syfte att uppfylla de antagna lokala miljömålen, god bebyggd miljö.

Vision 2010

Antaget av kommunfullmäktige 2001. Beskriver den framtida idealbild Gävle kommun ska sträva efter att uppnå med inriktning på boende, näringsliv och med hänsyn till naturen. En vision för det ekologiska Gävle är att havet ska vara i gävlebornas medvetande: Längs kusten finns attraktiva bostäder samt möjligheter till rekreation, kulturupplevelser och turism.

Naturvårdsprogram för Gävle

Antaget av kommunfullmäktige 1998. Kommunalt handlingsprogram som redovisar kommunens ambitioner i naturvårds- och friluftslivsarbetet formulerade som inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder.

Gävle i framtiden

Antaget av kommunstyrelsen 2007. Programmet är Gävle kommuns lokala utvecklingsprogram och redovisar mål och inriktning för kommunens framtida utveckling.

Gävle inför klimatförändringarna

Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande och SMHI:s regionala klimatscenarier, som visar hur Gävle kan påverkas av klimatförändringar.

Trafikstrategin

Antagen av kommunfullmäktige 2008. Dokumentet visar den inriktning och de mål som gäller för trafiken i Gävle kommun.

Folkhälsoprogram Gävle

Antaget av kommunfullmäktige samt landstingsfullmäktige 2004. Programmet beskriver hur kommunen övergripande ska arbeta med folkhälsofrågor utifrån inflytande och delaktighet i samhället, trygga och goda uppväxtvillkor samt sunda och säkra miljöer.

Handikappolitiska programmet

Antaget av kommunfullmäktige 2002. Programmet visar hur jämlika villkor, inte minst i den fysiska miljön, ska kunna uppnås för människor med funktionsnedsättning.

Översiktsplan Gävle kommun

Arbetet med ett program för en kommuntäckande översiktsplan som kommer att ersätta den befintliga översiktsplanen för Gävle kommun 1990 har påbörjats, men beräknas inte bli antagen förrän 2010. Översiktsplanen för kommunen kommer med nödvändighet vara så översiktlig att den inte kommer att kunna ge tillräckligt stöd för ett ställningstagande till den önskade utvecklingen på Eskön.

Översiktsplan för Gävle kustvatten

1993-04-26 KF § 82, Dnr. 1991:231

Översiktsplanen för Gävle kustvatten omfattar allt kustvatten i Gävle kommun. Kustvattnet är indelat i 13 delområden och Eskön ligger inom delområdet "Harkskärsfjärden". I planen står det att friluftslivet bör främjas bl.a. genom att småbåtsleder utprickas och eventuellt genom anläggning av gästhamn. Ett tänkbart läge är Eskön. Harkskärsfjärden är av stor betydelse för många fiskarters lek och uppväxt och dikningsföretag som stör den hydrologiska balansen ska ej tillåtas.

Riksintressen

Riksintressen är statliga intressen som får ett styrande genomslag när det gäller mark- och vattenanvändning på lokal nivå. Ett riksintresse innebär inte ett förbud mot åtgärder i eller i närheten av området. Åtgärder som däremot påtagligt kan komma att skada ett riksintresse får inte komma till stånd. I Översiktsplan Eskön beskrivs hur riksintressen ska tillgodoses. Riksintressebestämmelser återfinns i Plan- och bygglagen och Miljöbalken.

Riksintresse för naturvård

Naturvårdsverket utser områden som är av riksintresse för naturvården. Syftet är att ge områdena skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada

naturvårdsintresset. Områdena ska representera huvuddragen i den svenska naturen och utgöra de mest värdefulla områdena i ett nationellt perspektiv. Kommunens uppgift är att i Översiktsplan Eskön redovisa hur värdena i riksintresset ska bevaras. Två riksintresseområden för naturvård ligger helt eller delvis inom planområdet.

Riksintresse för yrkesfiske

Fisket i Bottenhavet karaktäriseras av ett småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax samt sötvattenarterna abborre, gös och gädda. Lekområden för sik, strömming och andra arter finns spridda i skärgårdarna och innerfjärdarna. Dessa områden är starkt begränsade till antalet och har stor betydelse för arterna i fråga i stora omgivande havsområden. Det saknas i dag underlag för att avgränsa de viktigaste av dessa som riksintresse men områdena är skyddsvärda.²

Natura 2000-områden

Medlemsländerna inom EU har åtagit sig att skapa ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden, kallat Natura 2000. Nätverket ska innehålla områden med vissa naturtyper och arter som är

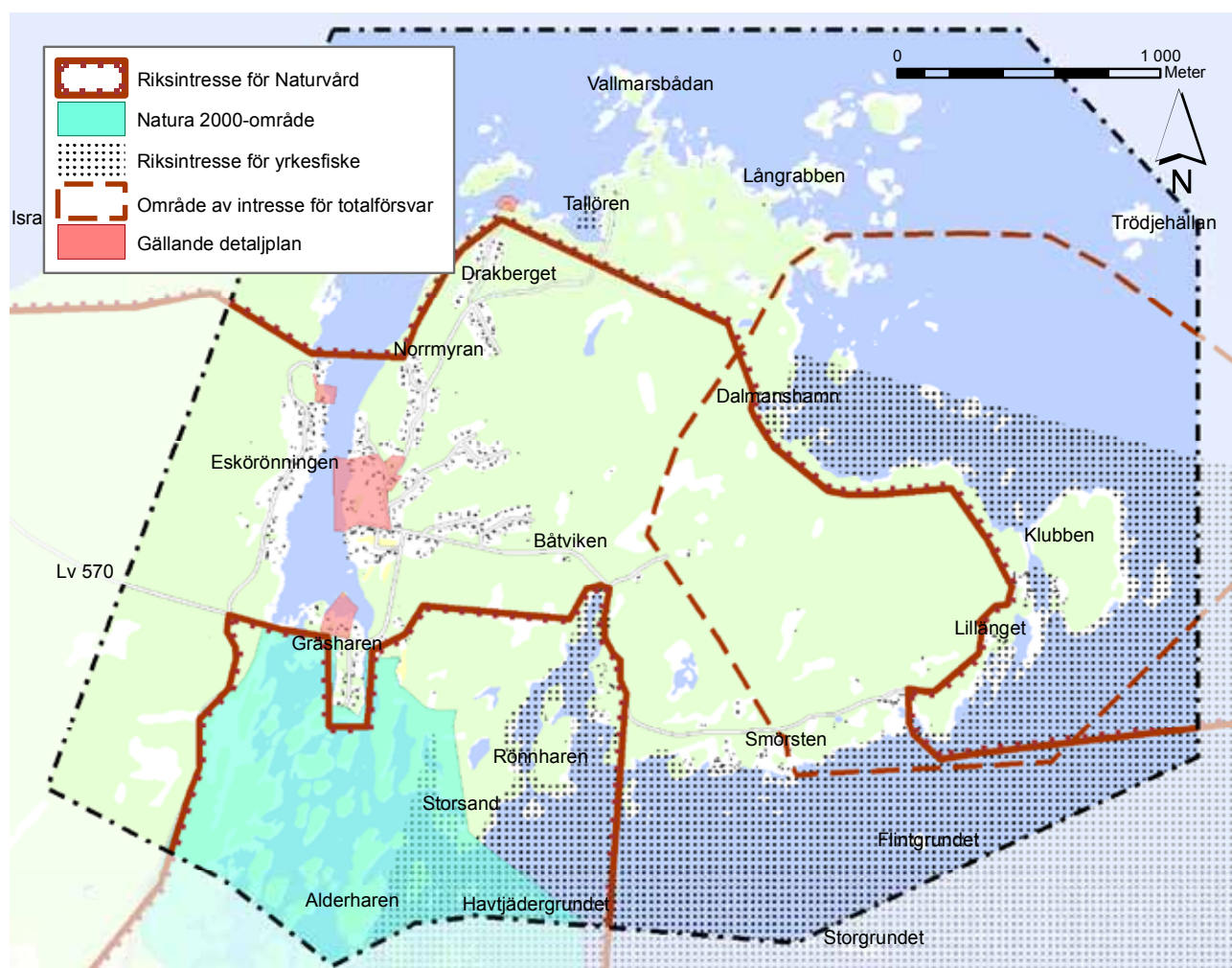
skyddsvärda i ett europeiskt perspektiv. De svenska Natura 2000-områdena väljs ut av länsstyrelserna och Naturvårdsverket och beslutas av regeringen. Skyddet av ett Natura 2000-område får inte ändras eller upphävas utan regeringens tillstånd och inte utan samråd med EU-kommissionen. Natura 2000-områden har riksintressestatus enligt 4 kap miljöbalken.

Område av intresse för totalförsvar

Område av intresse för totalförsvar är inte ett riksintresse men hanteras enligt PBL och är ett så kallat 12:4-förordnande. Samråd måste ske med Försvaret ifall dessa områden påverkas. Ett sådant område finns inom planområdet.

Detaljplaner

Det finns fem gällande detaljplaner inom planområdet. Detaljplanerna har gjorts för möjliggörande av permanentboende, ändring av fastighetsgränser och ersättning av föråldrade byggnadsplaner.

Gällande bestämmelser inom planområdet Översiktsplan Eskön.

Planförslag och underlag

Översiktsplan Eskön föreslår mellan 60-80 möjliga nya bostäder på Eskörönningen och Eskön. Bostäderna föreslås i grupper av varierande storlek i olika delar av planområdet. Utöver de föreslagna bostäderna kan det vara möjligt att förtäta den befintliga bebyggelsestrukturen inom vissa områden. Friluftslivet till land och havs kan utvecklas genom att göra tillgängligt ett sammanhängande nät av rekreationsstråk med möjlighet till parkering, nya besöksmål för rekreation och bryggor med inriktning på gästplatser. Planen föreslår även hållbara avloppslösningar för nya och befintliga bostäder. Värdefulla natur- och kulturmiljöerna föreslås bevaras för framtiden för att skydda biotoper, landskapsrum och äldre bebyggelse samt stärka Esköns karaktär.

Här beskrivs förutsättningarna, önskemålen, förslag till förändring och konsekvenser av förslaget. Alla kapitel, förutom kapitlen *Historik* och *Befolkning*, är indelade i fem huvudsakliga delar:

Bakgrund – först beskrivs förhållandena i dagsläget

Önskemål – beskriver kort några av de synpunkter som framförts under dialogmötena samt Gävle kommuns önskemål för Esköns utveckling

Förslag – Översiktlig beskrivning av hur utvecklingen kan se ut för varje ämnesområde samt planförslag

Ställningstagande – Gävle kommuns ställningstagande för varje ämnesområde

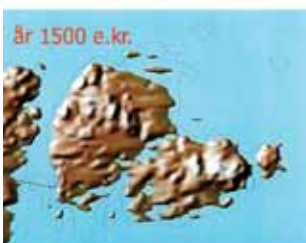
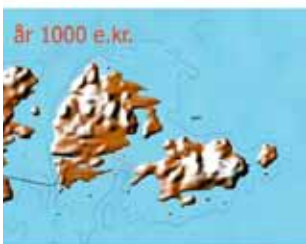
Konsekvenser – Översiktlig beskrivning av de ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser som föreslås för ämnesområdet

HG -2008

Historik

Befolkningsutveckling och struktur

Eskön har länge spelat en viktig roll för fisket. Redan på 1540-talet var ön skattlagd för jordbruk och fiske. Gårdarna var belägna utmed Eskösundet på Eskön, medan Eskörönningen år 1765 var obebodd. Av skifteshandlingar framgår att jorden var mager. Klubben befolkades av Hållnäs fiskare från Upplandskusten men också Gävlefiskarna hade på 1700-talet en hamn för säsongsfiske där.

Vid Laga skiftet 1895 var bebyggelsen koncentrerad till Eskösundet där en bybildning uppstått. Varje gård hade sin egen hamn med fiskanläggning och flera gårdar hade sina hamnar på öns södra sida. Vid Laga skiftet flyttades flera gårdar ut till hamnen på den södra sidan. Jordbruket kom att spela en allt mindre roll efter Laga skiftet, dels för att jorden gav dålig avkastning men även för att marken delades upp på fler. Den boskap som vandrade fritt på Eskön kom att skapa de stigar som används även i dagsläget som rekreationsstråk.

Fisket blev huvudnäringen, vilket den var fram till 1940-talet för de flesta av öns bofasta. I dagsläget finns det ingen som livnär sig på fiske på Eskön. Flera familjer på Eskön fick en extra inkomst genom att hyra ut sina bostäder till sommargäster medan de själva flyttade ut till mindre uthus. Fritidshusbebyggelsen tilltog kraftigt på 60- och 70-talen.

Eskön uppvisar en fiskebebyggelse av en mycket differentierad struktur alltifrån skärgårdshemmanet med

boningshus, ladugård och båthus till det renodlade fiskarstället med båthus, rökhus och gistvall.³

Naturhistoria

Efter den senaste inlandsisens avsmältning för 9 000 år sedan började landet höjas då isens tyngd hade lyft. Landhöjningen har varit kraftig under stenåldern och avtagit allt mera. I dagsläget är takten för landhöjning ca 60 cm på 100 år.

Eskön har varit delad i två skilda öar som sammankommit vid det område som i dagsläget kallas Långviken. Här skapades gränsen mellan de två ursprungliga fastigheterna. Höjdskillnaderna i landskapet, sankmarker och ortnamn vittnar om denna indelning av Eskön. Det är tydligt från landhöjningsmodellen och även äldre kartor att det funnits flera vikar som sträckt sig långt in mot mitten av Eskön.

S:t Olovs sten är ett stort flyttblock som ligger i mynningen av Eskösundet och höjer sig ca 10 meter ovanför vattenytan. Stenen är registrerad som en fast fornlämning

Äganderättsförhållanden

Det finns en tradition av allmänningar, hemman och föreningar på Eskön som går ända tillbaka till Laga skifte år 1895. Vid den tiden hade de två kronoskattehemmanen flera ägare och en mindre bybildning uppstod vid sundet.

I de gamla byarna var ägorna gemensamma medan envar hade brukningslotter i alla byns inägor proportionerligt efter gårdens storlek, vilket betydde att alla hade en andel i byns alla marker. Denna ägoindelning ansågs på 1700-talet hindra jordbrukets

S:t Olovs sten

utveckling, vilket resulterade i Storskiftet, Enskiftet och Laga skiftet där markägare kunde få sin mark utbruten ur bygemenskapen. Vid skiftena sparades ofta ägor för byamännens gemensamma bruk.

Samfälligheter på Eskön

I planområdet ingår Björke skifteslag, Esköns skifteslag och hemmanet Klubben. På Eskön har två Laga skiften genomförts – år 1831, då avrösningsjorden delades upp och år 1895, som omfattade samtliga ägor. Hemmanet Klubben är kvar i sin ursprungliga form.

Inom Esköns skifteslag och inom det område av Björke skifteslag som faller inom planområdet är endast fisket samfällt. Det fiske som inte är allmänt inom planområdet förvaltas av Hille fiskeområdesförening. Byamännens samfälliga ägor i skifteslaget avvecklas 2009.

Dagens samfälligheter och föreningar

Utöver dessa ursprungliga samfälligheter har ett antal nya samfälligheter skapats, främst i form av brygg- och vägföreningar. Det finns tre vägföreningar på Eskön: Esköns vägförening, Esköklubbens vägsamfällighet och Eskörönningens vägsamfällighetsförening. Trots att vägsamfälligheterna inte har någon direkt anknytning till skifteslagen är de en modernare form av en tidig institution. Det har funnits ett behov att samordna förvaltning av de resurser som inte ansetts vara enkla att förvalta enskilt. Esköborna har ofta tillsett sina behov och löst problem som uppstått självständigt och i grupper, såsom etablering och bevarande av lanthandel och röjande av ytor för samling.

Övriga föreningar som är aktiva inom planområdet är Bryggföreningarna, Esköföreningen, Eskö stugförening, Affärsföreningen, Esköns jaktlag, Hille Fiskevårdsområdesförening samt Hilleviks jaktlag. En stark bykänsla råder på Eskön trots att ön inte har en traditionell bykaraktär. Det finns alltså förutsättningar för samarbete och självständigt förvaltande av gemensamma ägor på Eskön.

Stranden vid byn används för båtuppställning på vintern

Befolkning

Det finns 157 permanentboende inom planområdet, vilket är nästan 30% fler än för 20 år sedan. Under början av 2000-talet var invånarantalet något högre.

Proportionerligt bor det nästan dubbelt så många pensionärer inom planområdet som inom Gävle kommun som helhet och färre familjer med barn. Bilinnehavet är mycket högre än kommunens medeltal. Förvärvsfrekvensen bland människor i arbetsför ålder är högre än i kommunen som helhet.

Vy österut från Ångbåtsbryggan

Invånarantal

Folkmängd: 157

Ålder	Totalt	Kvinnor	Män
0-17	19	9	10
18-64	94	48	46
65 -	44	19	25
Totalt	157	76	81

2007-12-31

Antal bostäder

	Eskön
Fritidsbostäder	141
Permanentbostäder	65

2008-04-15

Bilinnehav

	Eskön	Gävle kommun
Personbilar	92	Ca 35000
Bilar/1000 invånare	589	380
Bilar/1000 familjer	1013	684

2007-12-31

Ohälsotal (antal sjukdagar per år/sjukförsäkrad)

	Eskön	Gävle kommun
Kvinnor	63,7	44,0
Män	22,9	29,2

2007-12-31

Förvärvsfrekvens (Ålder 18-64)

	Eskön	Gävle kommun
Totalt	75,3 %	70,8 %
Kvinnor	75,0 %	68,9 %
Män	75,6 %	72,7 %

2006-12-31

Källa: Statistiska centralbyrån, demopak

Bostäder

Boendeutvecklingen går mot en ökad bostadsstandard med större boendeyta per person. Boendet har blivit mer än bara en plats att sova på. Valet av bostadsmiljö görs numera efter vad vi vill uppleva och hur vi vill att andra ska uppleva oss.⁴ Tendensen går också mot att bostadsort väljs före arbetssort, d v s det är viktigare att bo bra än att ha nära till jobbet. I och med detta ökar också villigheten att pendla till jobbet.

Permanent boende

Inom planområdet finns det 65 åretruntbostäder som utgörs av friliggande villor med äganderätt. Över en tredjedel av dessa bostäder är lokaliserade på Eskörönningen väster om Eskön. Enstaka små grupper av åretruntbostäder finns på Gräsharens norra sida, utmed Utskärsvägen vid Smörsten och Klubbsundet, samt nära byn.

Fritidsbostäder

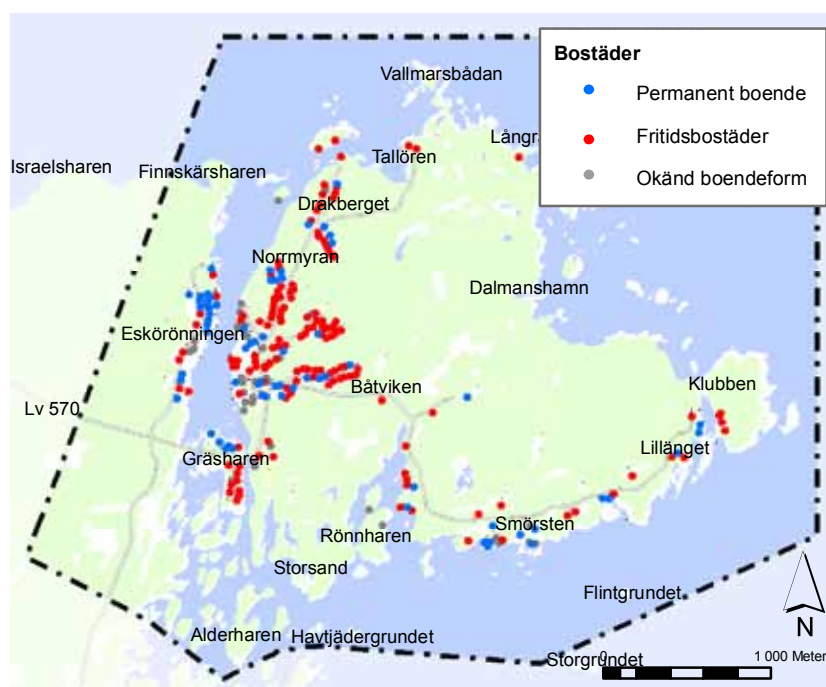
Det finns 141 fritidsbostäder inom planområdet, d v s över dubbelt fler än åretruntbostäderna. De är mestadels lokaliserade i grupper utmed mindre vägslingor på Gräsharens södra sida, Bergvägen, Norrmyran, Drakbergsvägen, Långviksvägen och Sydostvägen. Enstaka fritidsboende finns utspridda längs med nästan alla vägar på Eskön.

Utbyggnadstakt och omvandlande till permanentboende

De bostäder som finns inom planområdet idag byggdes i den takt som visas i tabellen nedan. Majoriteten av bostäderna, i de flesta fall fritidsbostäder, byggdes under 60- och 70-talen. I vissa fall är byggnadsåret okänt. I dagsläget används fritidsbostäder allt längre perioder av året och samma standard som för åretrunt boende eftersträvas i många fall. Gävle kommun kan inte styra en sådan omvandling, men måste ta hänsyn till en sådan utveckling vid utbyggnad av t ex avlopp och vägar.

Byggnadsår	Alla bostäder	Åretruntboende	Fritidsbostäder
Före 1950	25	13	12
50-talet	17	3	14
60-talet	64	11	53
70-talet	55	12	40
80-talet	15	8	7
Efter 1990	6	5	1
Okänt byggår	27	13	14

Tabell över antalet permanent boende och fritidsbostäder som byggts inom planområdet under de senaste 60 åren

Inom planområdet finns det 65 permanent boende och 141 fritidsbostäder

Önskemål

Under arbetet med planeringsunderlagen kom det in önskemål från flera fastighetsägare att bygga nya bostäder i olika omfattning. Önskemålen varierade från avstyckande av ett fåtal tomter till utbyggnad av större områden. Under dialogtillfällena kom det fram flera önskemål om bostäder för åretruntboende på Eskön. Många ville ha en långsam utbyggnadstakt på en till två bostäder per år. Utbyggnadstakten kan dock inte styras i en översiktsplan.

Undersökningar gjorda i Gävle kommun visar att boende nära vatten är attraktivt och efterfrågas av många.⁶ För såväl Furuviik som Norrlandet har fördjupade översiktsplaner gjorts för att möta efterfrågan på nya bostäder i vattennära lägen utanför staden.

Förslag

Att Gävle kommun kan erbjuda en attraktiv bostads- och livsmiljö har stor betydelse för såväl invånare, näringsliv, besökare som kommunen. Vad som anses vara attraktivt är dock mycket subjektivt. Det kan innebära ett särskilt läge på bostaden, en särskild utformning, storlek eller ålder, och även kostnaden har betydelse.

I Gävle finns det en efterfrågan på, och en politisk vilja, att erbjuda attraktivt boende i havsnära lägen. I Översiktsplan Eskön föreslås mellan 60-80 bostäder i olika lägen och i grupper av olika omfattning. Ca 50-65 av bostäderna är på Eskön. Bostäder föres-

lås både som komplement till befintlig infrastruktur och i egna nya bostadsgrupper avskilda från den befintliga bebyggelsen. Den nya bebyggelsen följer samma struktur som den befintliga, mest i form av utbyggnad av befintliga vägar eller som nya vägslingsor i naturen. Gävle kommun äger ingen mark på Eskön, så utbyggnad sker på fastighetsägarnas initiativ.

Seniorboende

För att de boende ska kunna bo kvar på Eskön hela livet är Gävle kommun positiv till utbyggnad av ett seniorboende på Eskön. Lokalisering är inte specificerad, men det ska ske inom ett utpekat gult område. De mest lämpliga områden är B.6 med tanke på närhet till bykärnan, eller B.7 eftersom det är flera bostäder föreslagna i området.

B.1 Svedjeskär 6-8 bostäder

Villabebyggelse som tar hänsyn till kulturmiljön kan byggas. Dispens från strandskyddet bedöms kunna ges då platsen är avskuren från stranden av väg och befintlig bebyggelse. Stora stenblock i området ger ett vackert inslag i bebyggelsen. Marken ägs i dagsläget av Bergvik Skog AB. En samlad bebyggelse ger underlag för nedgrävandet av kraftledningar som går genom området. **Beaktande:** Hänsyn tas till kulturmiljön genom en trädridå mot vägen.

B.2 Holmarna 5-7 bostäder

Villabebyggelse som tar hänsyn till kulturmiljön kan byggas. Marken ägs av två fastighetsägare. Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp kan omfatta även befintliga hushåll utmed Eskörönningen. Servitut till stranden finns. Dispens från strandskyddet bedöms kunna ges då platsen är avskuren från stranden av väg och befintlig bebyggelse. En samlad bebyggelse ger underlag för nedgrävandet av kraftledningar som går genom området. **Beaktande:** Hänsyn tas till kulturmiljön genom en trädridå mot vägen.

B.3 Norr om Svartmaren 6-8 bostäder

Ett område kan byggas med villor söder om Norrmyravägen. Eftersom området är avskuret från stranden av vägen bedöms detta kunna användas som skäl för strandskyddsdispens. **Beaktande:** Vägen måste breddas vid byggnation. Hänsyn tas till kulturmiljö genom anpassning av utseende m m på nya byggnader.

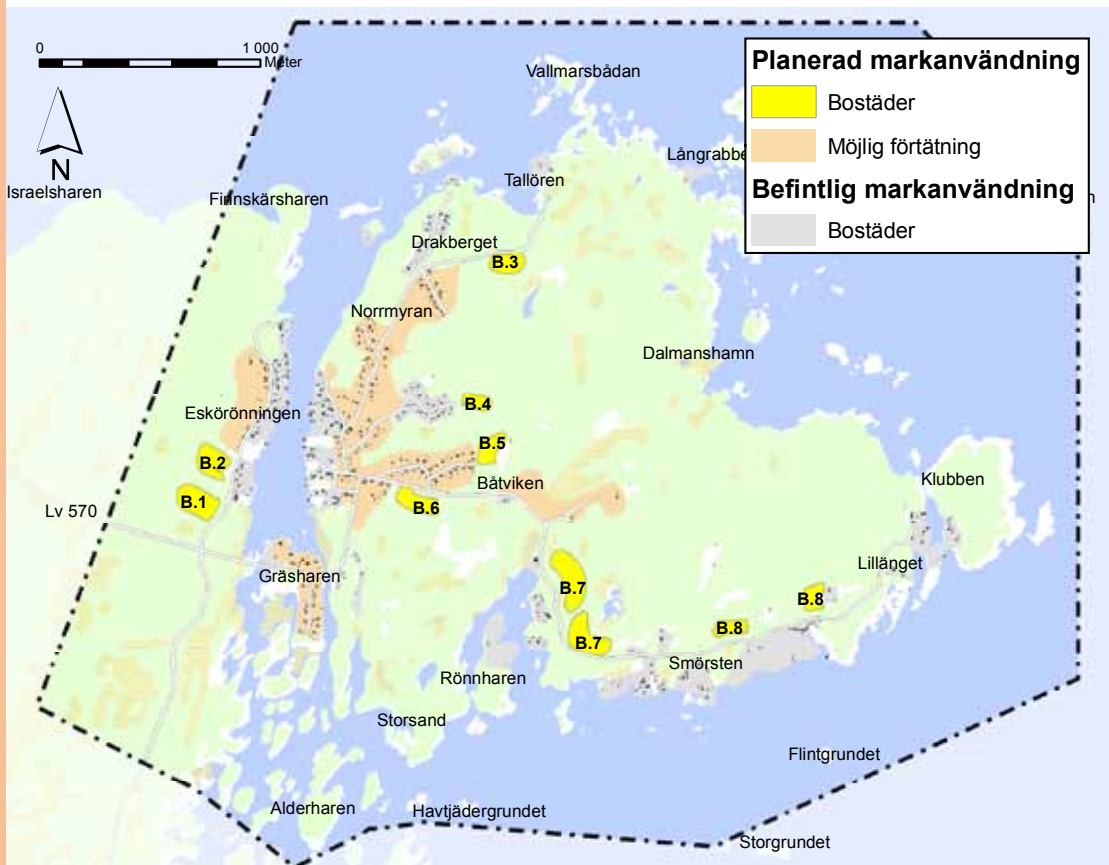
B.4 Bladmyra 5-7 bostäder

I slutet av Bladmyravägen kan villor byggas delvis på ett hygge öster om fritidshusområdet. En samlad bebyggelse ger underlag för nedgrävandet av kraftledningar som går genom området. **Beaktande:** En buffert måste lämnas mellan det nya området

och det befintliga kulturhistoriskt värdefulla området. Söder om området är marken mycket blöt. Åtgärder på Bladmyravägen kan behövas.

B.5 Hampmuren 5-7 bostäder

I slutet av Långviksvägen kan villor byggas i brynet av ängarna. Marken ägs av flera fastighetsägare. En samlad bebyggelse kan ge underlag för nedgrävandet av kraftledningar som går genom området.

60 - 80 bostäder föreslås och områden där enstaka avstyckningar och förtätningar kan vara möjliga pekas ut

Beaktande: Långviksvägen klarar troligtvis inte av ökad biltrafik, så en förutsättning för bebyggelsen är att en ny väg byggs ner till Utskärsvägen. Mot de öppna landskapsrummen och kulturlandskapen ska en träddridå sparas.

B.6 Västra Utskärsvägen 6-8 bostäder

En fortsättning på byn kan byggas med villor längs en vägslinga söder om Utskärsvägen. Marken ägs i dagsläget av Skogsstyrelsen. **Beaktande:** Ifall hastigheterna på Utskärsvägen är för höga kan trafik-säkerhetshöjande åtgärd behövas.

B.7 Väster om Östramaren 20-25 bostäder

Ett villaområde kan byggas utmed en ny väg parallellt med Utskärsvägen. Skogsridå sparas mellan Utskärsvägen och delar av det nya bostadsområdet. Att området är avskuret från stranden av vägen och befintlig strandnära bebyggelse bedöms kunna användas som skäl för strandskyddsdispens. En samlad bebyggelse ger underlag för nedgrävandet av kraftledningar som går genom området. **Beaktande:** Gröna rörelsestråk mellan bostäderna bör lämnas för att behålla möjligheten att ta sig från skogen ut mot vägen och havet. Närhet till värdefull kultur-miljö och värdefull natur. Verkviken ska inte vara recipient för infiltration.

B.8 Norr om Båtskär 6-10 bostäder

Villor kan byggas i kanten av kulturlandskapen. Samlad bebyggelse ger möjlighet till att gräva ner kraftledningar som går genom området, förutsättning för gemensamhetslösning för avlopp samt bevarande av de öppna landskapsrummen i området genom skötsel och användning. **Beaktande:** Träddridå på ca 30 meter måste sparas mot Utskärsvägen och även träddridå mot de öppna landskapsrummen. Området ligger inom Länsstyrelsens föreslagna område för naturreservatsutredning.

Befintlig bebyggelse och möjlig förtätning

I plankartan är bebyggelsestrukturen överskådligt markerad utmed vägarna på Eskön, Gräsharen och Eskörönningen i beige färg. Gävle kommun ser positivt på att befintlig markanvändning generellt sett fortsätter, d v s bostäder eller natur. Det kan i framtiden vara möjligt för enskilda fastighetsägare att avstycka och förtäta enstaka fastigheter, och det bör då ske inom dessa områden. Där plankartan också redovisar annan markanvändning ska riktlinjerna för denna användning ha företräde. Befintliga bestämmelser som eventuellt står i konflikt med

kategorin gäller fortsättningsvis. Avstyckning och förtätning måste prövas i respektive fall med hänsyn till kulturmiljö, natur, avloppslösning, strandskydd, vägstandard m m. Prövningen sker genom förhandsbesked och bygglov. Bostadsgrupper får inte byggas inom dessa områden. Hänsyn ska tas till forn- och kulturlämningar i området. Gränsen är schematiskt utritad och inte definitiv, men visar på Gävle kommuns vilja.

Ställningstagande:

- I de utpekade bostadsområdena krävs detaljplan. Detaljplan kan även komma att krävas för enstaka fastigheter.
- De utpekade nya bostadsområdena måste ingå i gemensamhetslösningar för avlopp. Nya bostäder ska inte tillåtas där goda avloppslösningar inte är möjliga
- Avstyckning av enstaka fastigheter prövas med bygglov och förhandsbesked
- Ny bebyggelse ska anpassas i volym till platsen genom traditionella material och metoder
- Gävle kommun är positiv till seniorboende på Eskön. Detta kan vara flerbostadshus eller grupphus

Ekologiska konsekvenser:

- Naturmark tas i anspråk, men byggs i grupper för att spara yta
- Ny byggnation placeras och utformas anpassat till omgivningen, vilket minimerar påverkan på landskapet
- Ökad bilism skapar bilberoende och genererar ökat koldioxidutsläpp

Sociala konsekvenser:

- En levande landsbygd möjliggörs
- Boende av olika karaktär erbjuds inte eftersom det sannolikt krävs god inkomst och två bilar
- Föreslaget seniorboende skapar möjlighet att bo kvar i sin stadsdel hela livet

Ekonomiska konsekvenser:

- Fler bostäder innebär dyrare skolskjutsar och färdtjänst
- Erbjuder boende i attraktiva lägen
- Profilerar Gävle som kuststad genom att erbjuda boende i vattennära lägen
- Möjliggör planklar mark för boende

Handel och service

Underlag för service, skola och barnomsorg

Idag (2008) är 157 personer skrivna i hushåll på Eskön. Den bofasta befolkningen har varken ökat eller minskat under de 5 senaste åren. Idag finns också 141 fritidsbostäder inom planområdet. En omvandling av alla dessa till permanentbostäder kan innebära en ökning av Esköns befolkning med ca 340 personer ifall antalet personer per hushåll förblir detsamma. Trender visar dock på att det kommer att bo färre personer per hushåll i framtiden jämfört med dagsläget.

Förskola

Idag finns 5 barn i åldern 0-5 år skrivna inom planområdet. Generellt beräknas antalet barn i förskoleåldern öka i kommunen de kommande åren. Det framtida antalet är dock mycket svårt att förutsäga på lång sikt.

Idag finns ingen förskola inom planområdet. För barnomsorg är man hänvisad till Trödje och Björke. Underlaget i dagsläget bedöms inte bli så stort att en förskola behövs på Eskön.

Skola

Idag finns 7 barn i åldrarna 6-15 år inom planområdet. Antalet barn i skolåldern bedöms inte bli så stort inom en rimlig framtid att mark för en ny skola bör reserveras.

Butiker och serveringar

Idag finns en liten butik/café på Eskön som har öppet under sommaren. Den byggdes redan 1936 och sköts av Affärsföreningen. På sikt kan underlag även finnas för att driva denna butik året om. Om servicen till de boende kan etableras och byggas ut i takt med behovet så bidrar detta till ett hållbart samhälle. Lokalsamhället fungerar bättre och tendenser till ett ökat bilberoende kan begränsas. Bedömningen är dock att de större inköpen av dagligvaror även på lång sikt kommer att ske i butiker utanför planområdet.

Företagande

Idag finns det 23 företag registrerade inom planområdet, främst enmansföretag som är registrerade i hemmet.

Äldreomsorg

Det finns inget äldreboende på Eskön i dagsläget och antalet pensionärer är förhållandevis högre på Eskön än i övriga kommunen. Det är Gävle kommuns vilja att personer kan bo kvar i sina stadsdelar hela livet.⁶ För att tillgodose denna vilja är Gävle kommun positiv till att ett seniorboende byggs på Eskön (se *bostäder* sid 16).

Önskemål

Det finns önskemål om närbutik och verksamheter som bidrar till skärgårdskänslan på Eskön. Behovet av mark för etablering av företag på Eskön bedöms som litet.

Förslag

Gävle kommun är positivt inställd till verksamheter som stärker lokalsamhället och bidrar till att utveckla kontakten mellan hav och land på Eskön, t ex utveckling av affären, strandcafé och dyl.

V.1 Lanthandeln

Utbyggnad av verksamheter som stärker lanthandelns roll som knutpunkt i bykärnan är möjliga.

Ställningstagande:

- Gävle kommun är positiv till verksamheter som stärker lokalsamhället och ökar kontakten mellan hav och land

Sociala konsekvenser:

- Barn kan inte ta sig på egen hand till skolor och fritidsaktiviteter då det inte finns skolor på Eskön

Ekonomiska konsekvenser:

- Finns bättre underlag för handel
- Inga nya verksamheter föreslagna som skulle främja ekonomisk tillväxt
- Blir dyrare med skolskjuts och färdtjänst

Lanthandeln har öppet endast under sommaren

Friluftsliv och rekreation

Eskön värderas högt av både esköbor, sommargäster och övriga gävlebor för de rekreativsvärden som finns på ön. Flera besöksmål med rekreativsvärden på Eskön är inte tillgängliga och är svåra att hitta till för de som inte känner till dem.

Rekreativsstråk

Det finns flera rekreativsstråk i form av gamla traktorvägar och stigar på privat mark som trampats upp av boskap eller människor. De slingrar sig naturligt i landskapet och hålls öppna genom att de aktivt används. Det finns flera besöksmål av intresse för allmänheten längs med stråken, såsom utkiksplatser, klapperstensfält, odlingslandskap och vacker natur.

Naturstigen

Naturstigen är ett ca 2 km långt rekreativsspår längs stranden och i skogen som går ut på Enskärsudden och Storsand. Längs stigen finns några grillplatser med vindskydd. Den förvaltas av Skogsstyrelsen, men visst underhåll görs av esköborna, såsom röjning för att hålla odlingslandskapen öppna samt påfyllning av ved vid grillplatserna. Naturstigen används mycket av såväl esköborna som övriga besökare från regionen.

Stranden vid allmänningen

Stranden i slutet av Havsvägen är en del av allmänningen Eskön s:2 och arrenderas i dagsläget av Eskö stugförening som utflyktsmål med badmöjlighet. Närheten till vägen och lanthandeln gör det till en attraktiv plats för aktiviteter i anknytning till havet.

Önskemål

Esköborna uppskattar och vill bevara de naturliga strövmrådena och närheten till naturen och havet. Det finns delade meningar på ön om det behövs anlagda rekreativplatser eller inte och i vilken form. Under dialogtillfällena pekade esköborna ut vilka samlingsplatser och rekreativstråk de använder, däribland midsommarängen bakom lanthandeln och fotbollsplanen vid Kyrkvreten. Det finns även önskemål om allmänna mötesplatser såsom idrottsplatser och lekparkar för familjerna och sommargästerna på Eskön.

Det finns en vilja inom Gävle kommun att profilera sig som en kuststad och att havet ska finnas i gävleborgs medvetande⁷. Detta kan göras genom

att öka tillgängligheten till havet genom att skapa förutsättningar för rekreation, kulturupplevelser och turism vid kusten. Utvecklingen av båtlivet och båtturen kan ske genom nya bryggor med inriktning på gästplatser och möjlighet att angöra vid intressanta besöksmål. Eskön pekas ut som ett intressant objekt i Kultur & Fritids handlingsplan för utveckling av båtlivet i kommunen.

Förslag

Nedan beskrivs generellt de åtgärder som behöver genomföras för att skapa bättre förutsättningar för ett rörligt friluftsliv till land och till havs.

För att få ett sammanhängande nätverk av rekreativstråk på Eskön behövs det några ytterligare promenadslinor, framförallt längs stranden vid Västbergsberget och norra delen av Eskön. Målpunkter som kan vara av intresse för besökare kan utvecklas. De rekreativsområden som pekas ut i kartan är mest befintliga mål som kan utvecklas.

Esköns kust är på de flesta ställen grund, stenig och svåråtkomlig för besökare med båt. Det finns en vilja att utveckla möjligheten att ta sig till Eskön med båt. Gävle kommun har pekat ut två nya lägen inom planområdet där bryggor med inriktning på gästplatser kan vara möjliga. Gävle kommun är positiv till att befintliga bryggor utvecklas med inriktning på gästplatser.

Naturstigen är ett populärt rekreativstråk på Eskön

F.1 Rekreatiomsområden

På Eskön och Eskörönningen finns det ett flertal områden som är av intresse för besökare och det rörliga friluftslivet. Dessa används redan i dagsläget till en viss del, men har hög potential att fungera som attraktiva besöksmål utmed de olika rekreatiomsstråken. De utgör goda exempel på Esköns särpräglade natur med möjlighet att komma ner till vattnet och utsiktsplatser över det kuperade landskapet. Utvecklingsmöjligheterna för områden kan inkludera skyltning, möjlighet till bad, sophämtning, sittplatser, ökad tillgänglighet mm.

Beaktande: Hänsyn krävs till kulturlämningar, Natura 2000-område och framtida naturreservat.

F.2 Befintliga leder och spår

Rekreatiomsstråken på Eskön bildar ett mycket omfattande nät av stigar som går runt hela ön. Dessa kan förbättras genom skyltning, flera besöksmål längs stigarna samt möjlighet till parkering.

F.3 Nya leder och spår

På norra och östra sidan Eskön finns det rekreatiomsstråk som är nästan igenvuxna och i stort behov av förbättring genom röjning och underhåll. Det be-

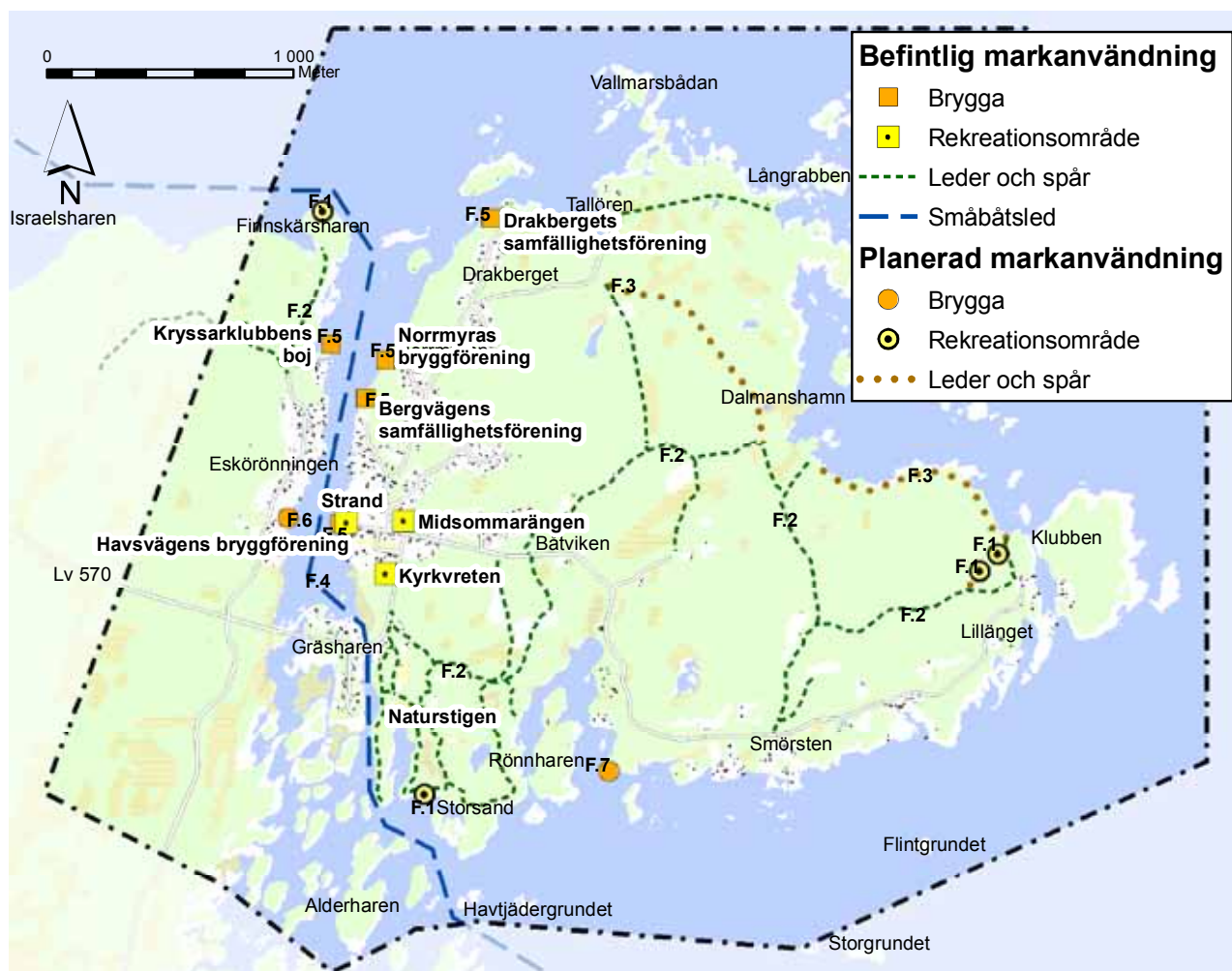

Vindskydd och grillplats vid Naturstigen

hövs också bättre skyltning och information för besökare.

F.4 Småbåtsled

På uppdrag av Gävle kommun ansvarar Esköföreningen för utvecklingen av småbåtsleden i Eskösundet. Muddring har genomförts på 1960-talet, då en trumma lades in vid Tärnsharen, och en gång på 1990-talet, men eftersom muddermassorna lades upp på stranden intill håller det på att stängas igen. Det är Gävle kommuns vilja att småbåtsleden fortsättningsvis skall kunna användas och hållas

Nya rekreatiomsområden, bryggor, leder och spår kompletterar det befintliga rekreatiomsnätverket.

öppen. **Beaktande:** Vid eventuell muddring måste muddermassorna läggas så att de inte åker tillbaka i rännan. Miljödom krävs för eventuell muddring. Det är viktigt att involvera föreningarna på Eskön vid utprickning och underhåll av farlederna.

F.5 Befintliga bryggor

Det finns ett flertal gemensamma bryggor på olika ställen runt Eskön. Havsvägens bryggförening vid stranden är den enda som i dagsläget har gästplatser. Gävle kommun ser positivt på att övriga bryggor utvecklas med inriktning på gästplatser.

F.6 Ny brygga: Eskörönningen

Det finns i dagsläget ett servitut ner till vattnet öster om det föreslagna bostadsområdet B.2 Holmarna. Det är möjligt att anlägga en brygga här med inriktning på gästplatser. **Beaktande:** Marken ligger inom karaktärsområdet L.1 och måste anpassas till kulturmiljön. Stranden är sank och muddring kan behövas ifall bryggan ska nås direkt från fastlandet. Alternativt måste bryggan läggas längre ut i vattnet. Dispens från strandskyddet bedöms kunna ges för nya bryggor då anläggningarna inte inskränker allmänhetens möjlighet att utnyttja stranden, är avsedda för friluftslivets behov och måste för sin funktion ligga vid vattnet. Marin utredning görs i samband med eventuell detaljplaneläggning.

Stige på Klubberget

F.7 Ny brygga: Ångbåtsbryggan

Det är möjligt att anlägga en brygga vid ångbåtsbryggan med inriktning på gästplatser för att öka tillgängligheten till Eskön från havet samt stärka skärgårdsatmosfären på Eskön för allmänheten. Platsen ligger i lä i söderläge, knyter till historisk användning och det går en djup ränna in som inte riskerar att slammas igen. **Beaktande:** Marken ligger delvis inom riksintresse för naturvård, men påverkan på områdets naturvärden bedöms bli så begränsad att syftet med riksintresseområdet inte motverkas. Hänsyn ska tas till grunda vikar, växt- och djurlivet. Det växer havtorn i området som kan sparas genom försiktig utbyggnad. Bryggan ska anpassas till naturmiljön.

Ställningstagande:

- Utpekade rekreationsområden och rekreationsstråk ska byggas så natur- och terränganpassat som möjligt
- Gävle kommun är positiv till att småbåtsleden hålls öppen
- Gävle kommun är positiv till att befintliga och utpekade nya bryggor utvecklas med inriktning på gästplatser

Ekologiska konsekvenser:

- Ökat intresse för friluftsliv och natur kan bidra till ökat slitage av natur
- Gröna stråk kan bevaras vid detaljplanering
- Ett mer tillgängligt friluftsliv ökar koldioxidutsläpp från ökad bilism och båtliv

Sociala konsekvenser:

- Utpekande av befintliga och nya leder och spår samt rekreationsområden ökar tillgängligheten för såväl esköbor som allmänheten till Esköns särpräglade natur och Gävles skärgård.
- Ett ökat friluftsliv påverkar människors folkhälsa och välbefinnande positivt
- Tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning ökar med krav på föreslagna åtgärder

Ekonomiska konsekvenser:

- Utpekande av bryggor, leder och spår, samt nya rekreationsområden leder till ökad turism och attraktiv boendemiljö.

Naturvård

Landskapet

Eskön med omgivande skärgårdslandskap erbjuder besökaren en rik och varierad naturupplevelse. Den brutna kusten med ett stort antal små, skogbevuxna öar har stora skönhetsvärden. Esköns sydvästra och nordöstra delar karaktäriseras av en mycket flack topografi där barrskogen dominerar på de låga moränhöjderna. På moränkullarnas krön dominerar i regel tallskog och i de lägre liggande delarna ökar graninslaget. Svackor i terrängen är till stora delar våtmarker som förekommer rikligt i landskapet. Kring våtmarkerna och längs de naturliga avvattningsstråken finns ett större lövinslag och desutom en rikare flora. Lövinslaget är också relativt stort utmed strandzonerna och kring de brukade eller halvt igenväxande odlingsmarker som förekommer här och var på ön. Även dessa miljöer hyser en rikare flora. Mycket karaktäristiskt för Eskön är också de stora hållområden som dominerar landskapsbilden på öns sydöstra och nordvästra delar. Här växer en mager och knotig hållmarkstallskog som på flera håll uppnått en ansevärd ålder.

Naturvärden knutna till stränder, vattendrag och våtmarker

Det vidsträckta skärgårdslandskapet med mängder av små öar, block och stenar har betydande värden för naturvärden.

Landhöjningen skapar en dynamik i området som är en förutsättning för vissa arter och naturtyper. Särskilt i Harkskärsfjärden gör områdets flacka topografi och flikiga strandlinje att landhöjningen blir mycket påtaglig. Karaktäristiskt för området är de breda flacka strandängszonerna med artrik flora som på flera ställen övergår i rikkärr och extremrikkärr.

Eskön som helhet, liksom området kring Finnskärsharen, uppvisar en rik variation av havsstränder, från klippiga och exponerade blockstränder till skyddade havsvikar med lerrika sediment. Utmed hela kusten och långt upp på land hittar man flera exempel på landhöjningsstränder i olika stadier och olika grad av isolering och utsötning, avsnörda igenväxande gölar och uppgrundade igenväxande havsvikar.

Esköns kust- och skärgårdslandskap är mycket viktiga för kust- och sjöfågel. Alla småöar, kobbar och skär runt Eskön, är t ex Esköklubb och norra delen av Eskösundet viktiga häckningsområden.

Mindre våtmarker förekommer i riklig mängd över hela planområdet. På Eskön bidrar den kalkrika marken till att dessa fuktiga miljöer ofta utgör rikkärr med ett mycket rikt växt- och djurliv. Eskön utgör även en potentiellt mycket gynnsam livsmiljö för det sällsynta groddjuret större vattensalamander, som hittills påträffats på två gölar.

Naturvärden knutna till skogslandskapet

Skogsstyrelsen har identifierat två nyckelbiotoper och sex naturvärdesobjekt på Eskön, varav fyra är bevarade.

Kulturlandskapen innehåller en tämligen artrik kulturmarksflora

Stora delar av ön intas av örtrika granskogar, sumpskogar av olika slag och lövrika strandskogar. De är generellt artrika miljöer och man kan här göra fynd av sällsynta arter. Delar av ön är starkt påverkad av pågående skogsbruk. Rester av värdefulla skogsfragment påträffas dock även i denna del.

Vid Finnskärsharen, på Klubben och på Esköns östra och norra delar förekommer värdefulla partier med glesa, magra tallskogar på hållmark. Typiskt för dessa bestånd är förekomsten av mycket gamla träd och att flera trädgenerationer förekommer blandade i bestånden. Delar av skogen har påverkats av bränder, vilket förstärker naturvärdena. Även om hållmarkstallskogen generellt sett är en artfattig miljö kan man förvänta sig att hitta ett flertal rödlistade arter här.

HG -2008

Naturvärden knutna till kulturlandskap

På Eskön finns rester av gamla odlingsstråk, åkrar och ängar som delvis fortfarande hålls öppna av boende på ön, i syfte att bevara det karaktäristiska landskapet och främja jaktklubbens aktiviteter. Områdena innehåller en tämligen artrik kulturmarksflora med kvardröjande ängsväxter, i synnerhet kring de inägor som inte gödslats. Stenmurar, odlingsrösen och bebyggelselämningar påträffas, och utgör värdefulla kulturhistoriska spår i landskapet. Områdena beskrivs utifrån deras kulturhistoriska värden i kapitlet *Kulturmiljö*.

Grunda havsvikar

Grunda och skyddade havsvikar är viktiga områden för fiskreproduktion. Dessa bör inte påverkas påtagligt. Det finns i dagsläget inget tillförlitligt data-material med djupkurvor över planområdet, men vid identifiering av dessa ska de undantas från påtaglig påverkan.

Utredning av naturreservat

Länsstyrelsen Gävleborg har markerat två områden som är intressanta för en naturreservatsutredning inom planområdet. Ett är på östra sidan om Eskön som omfattar bl a Klubberget och flera öar i den nordöstra delen av planområdet. Inga inventeringar har gjorts och den slutliga avgränsningen av naturreservatet kan komma att ändras. Antagandedatum är inte fastställt. Gränserna för det andra området sammanfaller nästan med gränserna för Natura 2000-området Harkskärsfjärden.

Gröna kilar och länkar

Gröna kilar och länkar är schematiskt utpekade i kartan över naturvård för att visa på vikten av att värna och bevara de gröna sambanden. Dessa är viktiga, inte enbart för växter och djur, utan även för människans möjlighet att röra sig mellan naturområden.

Önskemål

Flera esköbor vill värna den orörda skärgårdsmiljön, strandskyddet och allmänhetens tillgänglighet till stränderna, orörd natur och stora sammanhängande strövområden.

Gävle kommun vill värna de orörda ständerna och de naturområden som pekas ut i naturvärdeskartan, så att värdena kan bevaras och utvecklas. Detta innefattar önskemål om att de privata markägarna fortsätter att hålla de gamla odlingsmarkerna öppna och att de på frivillig väg avstår från skogsbruk eller brukar skogen med stor naturvårds- och rekreationsanpassning i de utpekade områdena.

Förslag

Inga bostäder eller andra verksamheter föreslås i de naturområden som pekas ut i naturvärdeskartan. De orörda stränderna värnas genom att strandskyddet beaktas och antalet strandnära bostäder och verksamheter begränsas. Berörda markägare föreslås att på frivillig väg avstå produktivt skogsbruk i strandzoner, på öar, i hållmarkstallskogar och utpekade nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt. Möjligheter till långsiktigt skydd finns genom att med markägarens medgivande bilda biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal i Skogsstyrelsens regi.

Riksintressen

R.1 Riksintresse naturvård – Hilleviksfjärden

Vidsträckt skärgårdslandskap som består av en grund fjärd med mängder av små öar, block, stenar och grund. På Esköns yttre delar, liksom på Klubben, finns gammal hållmarkstallskog, artrika stränder och små botaniskt intressanta sötvattengölar som nyligen avsnörts från havet.

Nyetabletering av bebyggelse bör ej tillåtas på öarna i fjärden. Skogen på Klubben och på fjärdens övriga småöar bör sparas. I samband med skogsbruk

Vy norrut från Klubberget

R.2 Riksintresse naturvård – Harkskärsfjärden

Örik innerskärgård som på ett tydligt sätt illustrerar den låglänta landhöjningskustens utveckling. Området är mycket flikigt med många vikar och sund. De många grunda bassängerna har en mycket värdefull bottenvegetation och utgör ett viktigt reproduktionsområde för flertalet fiskarter.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt.

Åtta olika naturtyper och sju fågelarter som anses särskilt skyddsvärda i ett europeiskt perspektiv har identifierats i området, vilket ligger till grund för utpekandet. Harkskärsfjärden ska bevaras i enlighet med länsstyrelsens framtagna bevarandeplan. Tillståndsplikt krävs för åtgärder/verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön. I gällande bevarandeplan anges muddring och uppläggning av muddermassor i tidigare opåverkade områden som ett hot mot naturvärdena. Muddring i befintlig farled prövas av miljödomstolen, som får ta ställning till om det är förenligt med Natura 2000-bestämmelserna. Länsstyrelsen arbetar med en naturreservatsutredning i området.

Artrika kärr som fått högsta värdeklass (klass I) i länsstyrelsens våtmarksinventering. Består av flera

Översiktsplan Eskön. Antagen av Kommunfullmäktige 26 oktober 2009

olika objekt, varav flera påträffas inom Natura 2000-området Harkskärsfjärden. Naturvärdeskartan visar därför enbart de objekt som ligger utanför Natura 2000-området.

G.3 Klubben

Ö vid Esköns östligaste spets med förekomst av delvis urskogsartad hållmarkstallskog, örtrika granskogar, lövrika strandskogar och rikkärr. Här påträffas också solexponerade torrängsbackar, artrika blockstränder, hållkar och små botaniskt intressanta sötvattengölar som nyligen avsnörts från havet.

Drakbergets massiva klippblock

Värdefull natur

G.4 Äldre granskog med inslag av grov asp

Nyckelbiotop. Död ved förekommer sparsamt i form av enstaka högstubbar och torrträd. Området har delvis avverkats i den södra delen.

G.5 Gammal aspskog

Nyckelbiotop. Även en del inslag av gran och vårtbjörk. Död ved förekommer sparsamt i form av högstubbar och lågor av både gran och lövträd.

G.6 Äldre granskog

Naturvärdesobjekt. Gammal skiktad skog på blockig, mossig mark med relativt stort inslag av död ved. Skogen växer delvis i en sluttning och i det lägre belägna utströmningsområdet återfinns ett antal mindre kärr och våtmarker.

G.7 Blandsumpskog

Naturvärdesobjekt. Gran och björk dominerar i trädskiktet. Bitvis mycket blött med tuvbildande starrvegetation.

G.8 Brandfält med hållmarkstallskog

Naturvärdesobjekt. Äldre brandpåverkad hållmarkstallskog med stort inslag av död ved i form av torr-furor, högstubbar och lågor. Vål utvecklade renlavsmattor på berg i dagen.

G.9 Örtrik granskog

Naturvärdesobjekt. Mindre rest av ett skogsområde som till största delen kalavverkats. I området förekommer flera mindre kärr och småvatten med kalkpåverkad flora.

G.10 Drakberget

Blockrik höjd med grottbildningar, värdefull hållmarkstallskog och rik, kalkpåverkad flora. Här har fynd gjorts av den rödlistade växten ryl. Rylen trivs i gammal barrskog på magra, inte alltför sura marker med mycket ljusinsläpp, gärna glesa tallskogar. Intill berget finns ett rikkärr. Tallskogen är ett utpekad naturvärdesobjekt.

G.11 Gräsrabbarna

Två låga rikblockiga öar alldeles utanför Eskön. Värdefulla häckningsöar för sjöfågel som tidigare skyddats som fågelskyddsområde.

G.12 Kalkrik granskog med förekomst av stor låsbräken

Arten är en fridlyst och rödlistad ormbunksväxt som trivs i svackor och sluttningar i öppna barr- och blandskogar, där kalkrikt grundvatten genomsilar marken nära ytan.

G.13 Alsumpskog

Välbevarat skogsområde i f d havsvik.

G.14 Gölar med större vattensalamander

Den större vattensalamandern är ett fridlyst och sällsynt groddjur som påträffats i två gölar på Eskön. Troligen finns den även i många av de andra småvattnen på Eskön, men ingen inventering är gjord. Större vattensalamander har ett starkt skydd genom att den är utpekad som särskilt skyddsvärd inom hela EU. Arten är en indikator på gammal värdefull skog, då omgivningen kring vattnet ska innehålla död ved och helst också stenar och block för att den ska trivas. Skogen kring en av gölarna har tyvärr kalavverkats under de senaste åren. Intilliggande markområde inom 100 meter från gölarna omfattas också av utpekandet.

G.15 Rikkärr

Fuktiga och blöta torvmarker på kalkrik mark med ett mycket rikt växt- och djurliv. Inom planområdet är naturtypen vanligast förekommande vid Harkskärsfjärden, men påträffas även på ytterligare några ställen på Eskön.

G.16 Äldre granskog vid Kyrkvreten

Gammal skog på en liten höjd och i en sluttning mot havet. Relativt stort inslag av död ved.

G.17 Trödjehällan

Största delen av Trödjehällan består av berg i dagen. Här häckar bland annat tobisgrissla, silltrut och vit-kindad gås.

G.18 Verkviken

I västra delen av Verkviken finns, enligt en inventering av Länsstyrelsen från 1994, en mjukbottenvegetation med bland annat havsnajas och kransalgerna rödräfske och borsträfske. Hot mot mångfalden i undervattensängarna kan vara ökad näringstillgång, båttrafik och muddringar.

Hällmarkstallskogar

Inga bostäder föreslås på hällmarkerna. Naturvärdena kan bevaras och utvecklas genom att områdena undantas avverkning. Möjligheter till långsiktigt skydd finns genom bildande av biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal i Skogsstyrelsens regi. Berörda markägare informeras om denna möjlighet.

Övrig natur

De sammanhängande grönområdena, utöver de särskilt utpekade naturområdena, är markerade i kartan med ljusgrön färg. Genom sin storlek och variationsrikedom är de av stor betydelse för biologisk mångfald och rekreation. De fyller också en viktig ekologisk funktion som förstärkningszon och buffert kring mer känsliga och värdefulla naturområden. Gävle kommuns ambition är att den befintliga markanvändningen kvarstår i dessa grönområden.

Vid Östramaren gäller strandskyddet 100 meter från vattnet

Vid Finnskärsharen gäller strandskyddet 300 meter från stranden

Ställningstaganden:

- Värdefulla naturområden bevaras enligt beskrivning
- Våtmarker undantas exploatering och inga ingrepp får göras som påverkar hydrologin negativt
- En exploateringsfri skyddszon på 100 meter upprättas kring de våtmarker som hyser eller kan tänkas hysa större vattensalamander
- Grunda havsvikar ska inte påverkas påtagligt
- Strandskyddet beaktas enligt beskrivning i kapitlet *Strandskydd*
- En marinbiologisk utredning ska göras vid planering av vattenverksamhet vid kusten

Ekologiska konsekvenser:

- Bevarande av värdefulla naturområden, gröna kilar och länkar gynnar den biologiska mångfalden, men är beroende av fastighetsägarnas frivillighet
- Beaktande av strandskyddet värnar det växt- och djurliv som är knutet till strandmiljön

Sociala konsekvenser:

- Strandskyddet beaktas, vilket garanterar allmänhetens tillgång till stränder
- Bevarande av naturområden nära befintlig och ny bebyggelse leder till ett natur- och, i vissa fall, vattennära boende, vilket för många är livskvalitet och har ett högt värde

Ekonomiska konsekvenser:

- Exploateringsintresset får stå tillbaka för bevarande av höga naturvärden

Strandskydd

På Eskön och vid Gävles havskust råder utökat strandskydd på 300 meter från strandlinjen. För mindre tjärnar, sjöar och vattendrag på Eskön gäller generellt strandskydd på 100 meter.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Inom strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras eller andra anläggningar, anordningar eller åtgärder utföras som strider mot strandskyddets syfte. Om det finns särskilda skäl kan det gå att få dispens från förbuden.

De särskilda skäl som krävs för att bevilja strandskyddsdispens omnämns i miljöbalkspropositionen. De särskilda skäl som Gävle kommun anser sig kunna åberopa i planförslaget är:

- Den aktuella platsen är avskuren från området närmast strandlinjen av befintlig bebyggelse eller väg
- Den aktuella platsen utgör en lucktomt som förlorat sin betydelse för allmänheten
- Anläggning avsedd för det rörliga friluftslivets behov, eller i varje fall inte inskränker allmänhetens möjlighet att utnyttja stranden, och som för sin funktion måste ligga vid vattnet

Skälen ovan gäller inte om djur- och växtlivet påverkas på ett icke-acceptabelt sätt. Gävle kommun gör bedömningen att planförslaget innebär en acceptabel påverkan.

Ny strandskyddslagstiftning

Regeringen skickade i mitten av januari 2009 förslag på förändringar av strandskyddet på remiss till Lagrådet för granskning innan en proposition ska lämnas till Riksdagen. Förslagen i lagrådsremissen har inriktningen att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktar behovet av utveckling i hela Sverige samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyras.

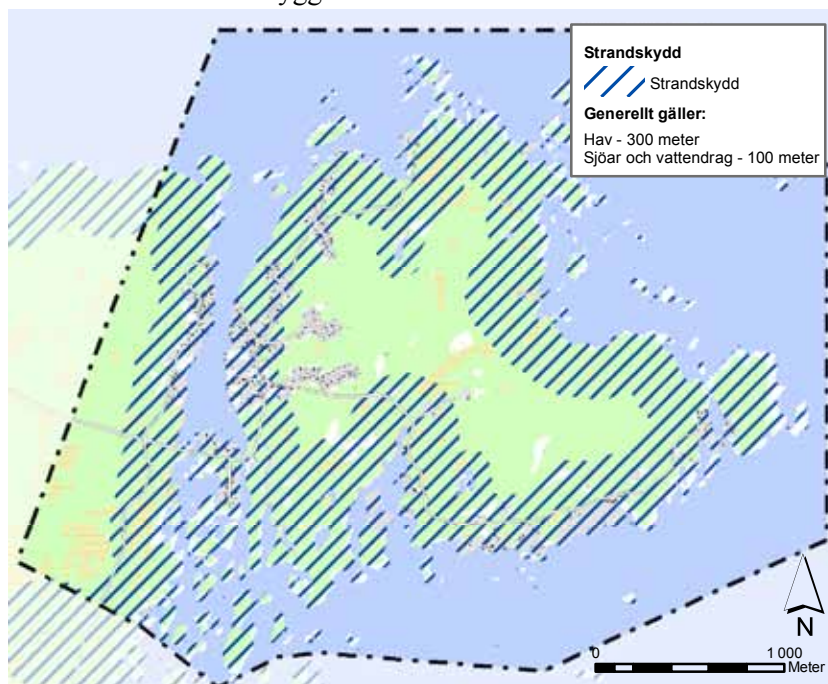
Med utgångspunkt från ett fortsatt generellt strandskydd i hela landet kommer kommunerna att få ansvaret för att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, inom vilka vissa lättnader i strandskyddet avses att gälla. Redovisningen ska vara vägledande vid prövningar av upphävande- och dispensfrågor.

Flera förtydliganden i miljöbalken har gjorts i syfte att uppnå en mer enhetlig rättstillämpning. Dessa avser bl a strandskyddets syften, förutsättningarna för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet och bibehållande av en fri passage för allmänheten närmast strandlinjen.

Förändringarna syftar till att öka det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet. Kommunerna får huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande av och dispens från strandskyddet. Samtidigt stärks länsstyrelsens roll genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och kan överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

Ändringarna har trätt i kraft den 1 juli 2009, utom vissa av bestämmelserna om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som kommer att träda i kraft den 1 februari 2010.

Ändringarna av strandskyddslagstiftningen kommer att gälla i planförslaget. Detta kan komma att innebära förändring av förutsättningarna för viss bebyggelse.

Generellt gäller 300 meter strandskydd vid kusten

Kulturmiljö

Kulturmiljön berättar vår historia, länkar samman dåtid och nutid och ger Gävle och gävleborna identitet. Bebyggelse, landskap och miljöer minner om både mörka och ljusa idéer och tider som haft betydelse såväl lokalt, regionalt som nationellt.

Eskön är en viktig del i Gävles historia då den berättar om fiskenäringens starka ställning inom kommunen. Eskön speglar utvecklingen av den kombinerade fiske- och jordbruksnäringen med bebyggelse samt fritidsbebyggelse.

Koncentrationen av bevarad och kombinerad fiskar- och jordbruksbebyggelse med ladugårdar, gistvallar, sjöbodar och båthus är därför värdefull. Till miljön hör också bostadshus, tomter och smala grusade vägar och odlings- och beteslandskap och mindre fiskarstugor på öarna. Fritidsbebyggelsens utveckling under 1900-talet speglar förändringar inom fiskenäringen och de förbättrade villkor som den bredare allmänheten fick vad gäller löner, semestrar mm.

Viktiga bebyggelsekaraktärer

Eskön var ursprungligen ett fiskeläge som användes säsongvis. Bebyggelsen hade därför en enkel karaktär. Senare utvecklades fisket och skedde under större delen av året. Befolkningen blev permanentboende och bebyggelsen blev mer påkostad. Fiskenäringen bedrevs i kombination med jordbruk. Idag finns egentligen inga byggnader kvar från den tidiga säsongsfiskarepoken utan består av den permanenta fiskarbebyggelsen som är vanlig på 1900-talet. Här har också mer samhällsliknande funktioner såsom post, skola, affärer, vuxit fram.

I Eskösundet utgörs kulturmiljön av kombinerad jordbruks- och fiskarbebyggelse

Fiskargård-jordbruk

Små tomter med småskalig enkel bebyggelse oftast i vattenkontakt. Huvudbyggnaden ligger längst upp på tomten och vänder sig mot land. Större ekonomibyggnader för jordbruk finns i dess närhet. Flera små och enkla ekonomibyggnader vid vattnet som sjöbodar, båthus och rökeribyggnader. Anläggningen präglas av enkelhet med rödfärgade byggnader. Flera sådana kompletta anläggningar finns bevarade. För att förlänga fiskesäsongen, höst och vår, och få tillgång på isfritt vatten uppfördes mindre och enkla fiskarstugor för övernattnings på intilliggande öar vid kusten, t ex Stora Uddrevet.

Sommar- och fritidshus

Enkel och småskalig bebyggelse med ett bostadshus och oftast bara en liten ekonomibyggnad. Anläggningen är till för rekreation och säsonsboende under sommaren för den bredare allmänheten. Då det var en fritidsbostad krävdes få komplementbyggnader. Tomterna är små. Karaktäristiskt för flera tomter är sk naturtomter i höga lägen med tallar och berg i dagen och en vidunderlig utsikt över havet.

För närmare beskrivning av värdefulla kulturmiljöer hänvisas till *Kulturmiljöbilagan* på sidan 49.

Fornlämningar

Inom området finns flera fornlämningar som berättar om platsens närhet till havet. Här finns flera platser upptagna som ”plats med tradition eller namn”, vårdkasar, fyr, ristningar, gruvhål och gravplats. Lämningar finns också som inte är registrerade som fornlämningar enligt kulturminneslagen. Dessa är militära anläggningar, rester efter ångbåtsbrygga för in- och utskippning av varor, stengårdsgårdar och husgrunder efter lador mm som berättar om betes- och odlingsverksamhet i skogen.

Kulturlämningar

Lämningar som inte har bedömts utgöra fornlämning enl. kulturminneslagen betraktas som kulturlämning. Flera kulturlämningar finns på Eskön som t ex militära lämningar eller äldre åkrar. Dessa lämningar kan vara berörda av Skogsvårdslagens 30§. **Befintligt skydd/reglering:** Vissa Sjöbodar vid Esköby är skyddade genom q i detaljplan från 1982. I praktiken innebär

bestämmelsen att byggnadens karaktärsdrag skall bevaras. Fornminnen är skyddade genom Kulturminneslagen.

Motstående intressen och problem

Förändringar av de olika bebyggelsekaraktärerna så att särdragen försvinner. Den enklare och småskaligare fiskebebyggelsen rivs eller byggs till. Den ersätts av större och mer detaljrika (snickarglädje) byggnader. Ekonomibyggnader på land och intill vattnet försvinner då näringen upphör. De enkla och funktionsanpassade sjöbodarna och båthusen ersätts av större uppglasad relax- och bostadsliknande bebyggelse. Rivning och total ombyggnad av de små och tekniskt enkla sommarstugorna innebär att en byggnadskategori som var vanlig för den bredare allmänheten försvinner.

Önskemål

Under dialogmötet kom det fram flera önskemål om bevarande av kulturhistoriskt viktiga områden. Gårdar som härstammar från mångbruk och fiske värderas högt. Eskösundet med sjöbodar är en viktig del av miljön som bör bevaras. Kulturlandskap-

en med lador och ängar likaså. Ny bebyggelse ska anpassas till befintlig.

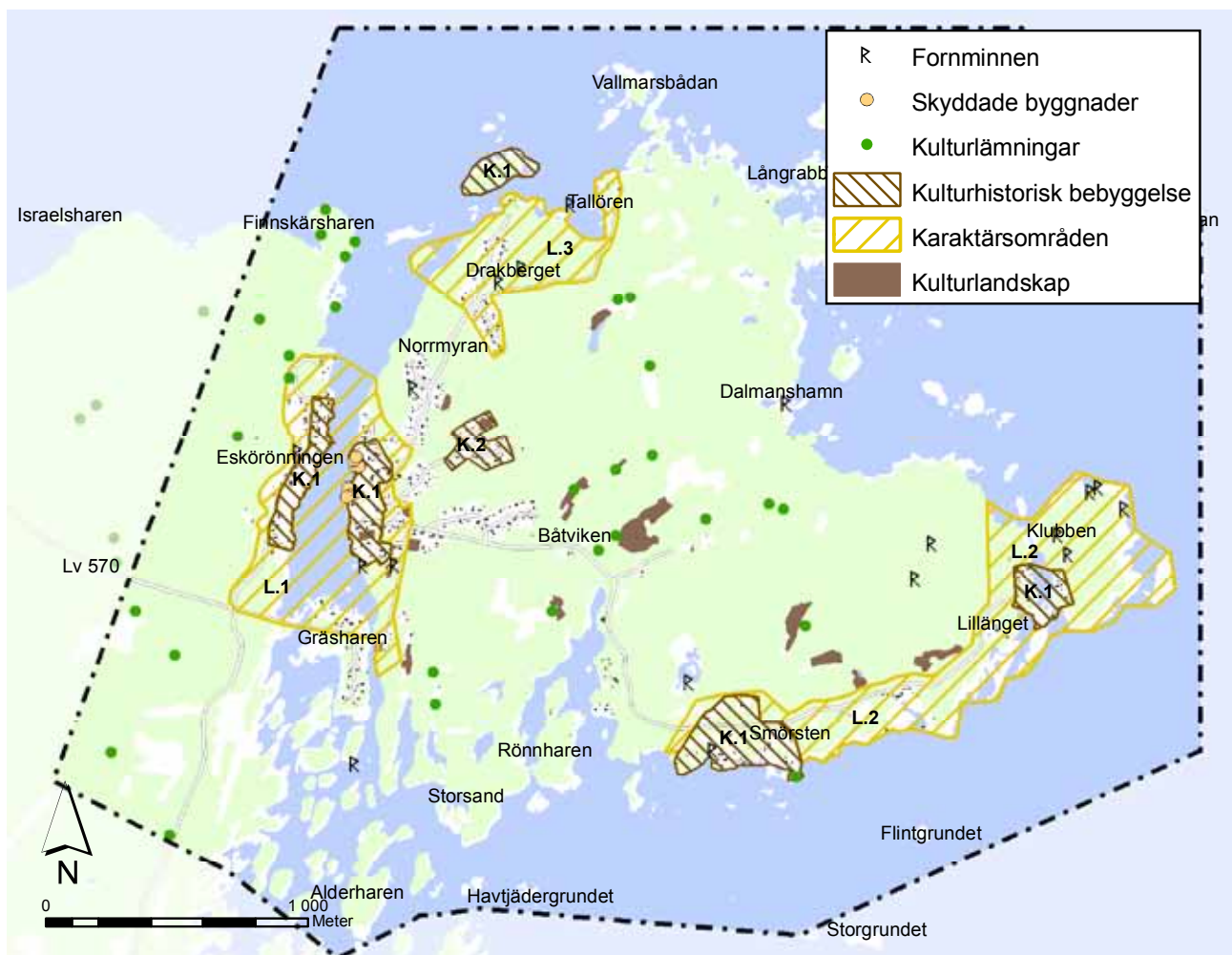
Förslag

För att få ett formellt stöd för att hävda kulturmiljön och så att värdefulla byggnader hanteras på ett långsiktigt bra sätt krävs detaljplaner med anpassade bestämmelser.

Detaljplanerna skall också vara avvägda mot andra intressen, framförallt förtätning och exploatering för boende inom befintlig bebyggelse, avstyckningar av fastigheter samt hur ny bebyggelse till utformning och struktur skall förhålla sig till den gamla.

Värdefulla kulturmiljöområden

Nedan utpekade områden är viktiga för kulturmiljön. Vid hantering av ärenden inom Gävle kommun hänvisas till *Kulturmiljöbilagan* på sidan 49. Där finns en mer utförlig och detaljerad redovisning. Bilagan har funktion av ett kulturmiljöprogram men följer planens ställningstaganden.

En stor del av den befintliga bebyggelsen på Eskön består av värdefulla kulturmiljöer

Karaktärsområde, betecknat L på kartan

L.1. Eskösundet, L.2. Södra Eskön och L.3. Drakberget

Gävle kommuns bedömning: 1. Högsta värde. **Värden:** L.1-L.2 Områdenas tomt-, bebyggelse- och vägstrukturer som uppkommit över flera hundra år. Bebyggelsens olika relationer till havet men också till obbyggda ytor såsom gistvallar, stränder, odlings- och betesmark, skogsriddar, samt mötesplatser. Byggnadernas placering och användning som formats av olika funktioner. Äldre odlings- och betesmarker. Den bebyggelsekaraktär som har uppstått bildar delar i områdets historia. De olika bebyggelsekaraktärer som fiske-jordbruksnäringen och fritidshusen har skapat åskådliggör områdets historia. L.3 Områdenas tomt-, bebyggelse- och vägstrukturer. Småskalig bebyggelse. Bebyggelsens dramatiska läge på höjd mot hav med berg i dagen och tallskogsbevuxna tomter. Närhet till fd betesmarker. Grusade vägar. **Bebyggelsekaraktär:** 1 och 2. **Ny- och ombyggnad:** A. **Planer/Skydd:** III. **Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering:** PBL 3:12. BÄR 2:6 2004:1 Fornlämning enl. KML.

Kulturhistorisk bebyggelse, betecknat K på kartan

K.1. Eskörönningen, Stora Uddrevet, Esköby, V. Hamnsundsharen och Klubben

Gävle kommuns bedömning: 2. Mycket högt värde. **Värden:** Kombinerad jordbruks- och fiskar-bebyggelse med småskalig och enkel bebyggelse och små tomter. Sjöbodar vid vattnet. Byggnadernas utseende och material. Tomter med berg i dagen. **Bebyggelsekaraktär:** 1. **Ny- och ombyggnad:** B. **Planer/Skydd:** III. **Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering:** PBL 3:12. BÄR 2:6 2004:1.

K.2. Bladmyravägen

Gävle kommuns bedömning: 2. Mycket högt värde. **Värden:** Småskalig sommarstugebebyggelse på små tomter med enkel liten bostuga. Naturtomt

På Eskön finns det flera kulturlandskap

med dess växtlighet och utformning. Byggnadernas utseende och material. **Bebyggelsekaraktär:** 2 **Ny- och ombyggnad:** B. **Planer/Skydd:** III. **Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering:** PBL 3:12. BÄR 2:6 2004:1.

Kulturlandskap

Gamla inägor med tillhörande bryn utgör fina landskapsrum som ska undantas från utbyggnad av vägar eller bebyggelse. Enstaka mindre komplementbyggnader kan tillkomma som behövs för pågående markanvändning. Placering, storlek och utformning skall inte dominera i landskapet. Byggnaden skall ha en mycket enkel karaktär med sadeltak och omålade alt. rödmålade träfasader. För att naturvärdena ska bevaras och utvecklas krävs fortsatt hävd för att motverka igenväxning.

Ställningstaganden:

- Kulturhistorisk bebyggelse ska så långt som möjligt skyddas och värnas
- Karaktärsområde ska så långt som möjligt skyddas och värnas enligt beskrivning
- Kulturlandskap skyddas från bebyggelse
- Hänsyn måste ta till de i dagsläget okända lämningar efter äldre tiders bruk och näringar vid framtida bebyggelse

Ekologiska konsekvenser:

- Bevarandet av kulturlandskap gynnar växter och djur som är knutna till odlingslandskapen

Sociala konsekvenser:

- Utppekande av värdefulla kulturmiljöer bevarar Esköns karaktärsdrag som skärgårdsmiljö och stärker identiteten, vilket bidrar till ökad kunskap om Esköns historia

Ekonomiska konsekvenser:

- Bidrar positivt till turism
- Hindrar nya tomtbildningar i vissa områden och begränsar möjlighet till valfri utformning av nya bostäder

Båthusen vittnar om Esköns historia som fiskeläge

Kommunikationer

Ett mål för Gävle kommun är att minska antalet bilar per invånare och trafikarbetet med personbil. För att klara detta är det viktigt att ge invånarna möjlighet att välja andra färdmedel än bil, såsom buss, cykel eller en kombination av dessa. Kan man inte använda dessa färdmedel hela resan är det viktigt att möjlighet ges att använda dem en del av resan.

Biltrafik och vägnät

Vägverket är väghållare för väg 570 dvs Hilleviksvägen / Eskövägen. Övriga vägar inom planområdet utgörs av enskilda vägar som förvaltas av de boende genom vägföreningar. I dagsläget finns tre större vägföreningar inom planområdet.

Vägstandarden på Eskön varierar, generellt kan sägas att vägbredden minskar ju längre ut på ön man kommer. Bredden varierar mellan som bredast fem meter till som smalast strax under tre meter. Slitlager på vägarna består av grus och det finns ingen anledning i dagsläget att ändra på det. Bärigheten bedömdes vara god vid en okulärbesiktning.

Hilleviksvägen är asfalterad och har en bredd på ca 5 meter. En mätning av trafikmängderna gjordes i maj 2008. Den visar att årsmedeldygnstrafiken fram till Hillevik (från Trödjevägen (Lv 583)) är ca 660 fordon/dygn och efter Hillevik ca 380 fordon/dygn. På sommaren ökar dessa mängder något. Enligt Vägverkets handböcker för vägutformning är vägen något smal för den skyltade hastigheten på 70 km/h, men i och med att trafikmängderna är så små fungerar det. På delar av vägen är hastigheten 50 km/h och det finns sträckor med rekommenderad hastighet 30 km/h.

I Hillevik har boende klagat på bullerstörningar och dålig trafiksäkerhet på grund av trafiken. Ökar trafiken på vägen kan dessa problem bli större.

Önskemål

Kommunen har inga planer på att överta några vägar inom planområdet. I framtiden skulle dock kommunen önska att en gemensam vägförening bildas för hela planområdet för att underlätta hanteringen.

På Eskön finns det önskemål om att bevara den lantliga karaktären genom att behålla grusvägarna. Det finns delade meningar om det behövs vägbelysning eller inte. Övriga önskemål inkluderar hastighetsbegränsningar och vägstandard, men dessa är inte

frågor som behandlas i en översiktsplan.

Förslag

Det finns mest privata vägar på Eskön och Gävle kommun föreslår inga nya dragningar av dessa. På vissa ställen måste vägstandarden förbättras vid utbyggnad av nya bostadsområden, och vid Hampmuren måste troligtvis en ny väg dras mot Utskärsvägen om bostadsområdet byggs. Vid nybyggnation av permanentbostäder på ön bör man se till att vägbredden till de nya områdena inte understiger 4,5 m. Övriga vägar på kartan är utpekade för att indikera den struktur som kringliggande bostadsområden bör ha. I samband med detaljplanering av bostadsområden bör en noggrann vägutredning göras för att

Vägstandarden på Utskärsvägen är god

klarlägga alla frågor rörande vägstandard och utformning.

En permanentning av **hälften** av antalet sommarbostäder och en utbyggnad av 80 nya bostäder inom planområdet skulle öka trafikmängderna på Hilleviksvägen fram till Hillevik (från Trödjevägen) till 1510 fordon/dygn och efter Hillevik till 1230 fordon/dygn.

En permanentning av **alla** sommarbostäder och en utbyggnad av 80 nya bostäder inom planområdet skulle öka trafikmängderna på Hilleviksvägen fram till Hillevik (från Trödjevägen) till 1910 fordon/dygn och efter Hillevik till 1630 fordon/dygn.

Börjar man närma sig biltrafikflöden på 1000 - 1500 fordon/dygn bör man överväga att bredda vägen eller bygga en separat GC-väg för att öka säkerheten för cykeltrafikanterna. Även rätning av kurvor och andra smärre ombyggnationer kan behövas. Vägverket har i dagsläget inga medel till sådana ombyggnationer och anser även att det finns andra objekt i länet med högre prioritet. Frågan bör dock behandlas mer noggrant innan en utbyggnad som skulle medföra dessa flöden på vägen genomförs.

Vägföreningarnas ansvar

Anslutning av nya boende till vägföreningarna sker enligt vägföreningarnas stadgor och regler. Vid exploatering ska vägarna hållas farbara under byggnation. Vid eventuell nedsättning av vägstandarderna i samband med byggnation kan vägföreningarna välja att exploatören ska återställa vägen till tidigare skick eller ta ut en slitage-ersättning.

T.1 Parkeringar

Vid en utveckling av rekreationsstråk, rekreationsområden och småbåtshamn kommer det att finnas behov av utökade parkeringsmöjligheter. En utveckling av den befintliga parkeringen vid Naturstigen är möjlig, samt mindre nya parkeringar så att tillgängligheten till Finnskärsharen, rekreationsstråken och småbåtshamnen förbättras. Vid parkeringen vid Finnskärsharen måste hänsyn tas till fossil åker

Gång- och cykeltrafik

Cykling och promenader har positiva effekter på miljö, trafiksäkerhet, tillgänglighet och folkhälsa. Det är betydelsefullt med bra gång- och cykelförbindelser, inte minst för barns möjlighet att röra sig på

egen hand men även för ungdomar och äldre som inte har körkort eller tillgång till bil.

I dagsläget finns inga separerade gång- eller cykelvägar inom planområdet. Trafikmängderna är relativt små vilket gör att behovet av separata GC-vägar inte är så stort. Vägarna på ön är smala och grusbelagda, hastigheterna är inte så höga och blandtrafik är även av den orsaken motiverad.

Inte heller längs vägen ut till Eskön finns en separerad gång- och cykelväg. Trafikmängderna i dagsläget är även här för låga för att motivera en separat gång och cykelväg. Enligt Vägars och Gatorters Utformning (VGU), är valet av separationsform beroende av nättillhörighet, GC-flödet, biltrafikflödet och referenshastigheten. Kostnaderna för anläggning och drift påverkar också valet.

Vid referenshastighet mindre än 90 km/h kan, enligt VGU, blandtrafik med GC-trafik på vägren väljas om GC-flödena är låga eller måttliga. Vid måttliga GC-flöden och högt biltrafikflöde bör dock avskild bana eller cykelfält med 2 m bredd anordnas. Vid låga GC-flöden och samtidigt låga biltrafikflöden behöver vägrenarna inte ha bredden 0,75 m. Idag

De flesta vägar inom planområdet är enskilda.

har vägen ut till Eskön inga vägrenar alls, men både GC-trafikflödena och biltrafikflödena är små.

Önskemål

Vägen ut till Eskön är endast ca 5 m bred och hastigheterna är relativt höga. En separat GC-väg från Trödjevägen ut till Eskön skulle kunna öka användandet av hållbara transportmedel som cykel och buss. Ett ökat antal permanentbostäder på Eskön gör också att motivet för en breddning av vägen eller separat GC-väg blir starkare. Ca 50 nya hushåll på Eskön gör att man bör överväga breddning av vägen eller separering av GC-trafiken mellan Hillevik och Trödjevägen. Ca 100 nya hushåll inom planområdet skulle medföra detsamma hela vägen ut till Eskön.

Förslag

En gång- och cykelbana från bykärnan mot Hillevik kan bli nödvändig på lång sikt ifall trafikflödena närmar sig 1000-1500 fordon/dygn. Gävle kommun arbetar med att få med gång- och cykelvägen i Länsplanen. Möjlig fördelning av finansiering är möjlig men utreds i ett senare skede. Frågan bör dock vara behandlad mer noggrant innan en utbyggnad som skulle medföra dessa flöden på vägen genomförs.

T.2 Gång- och cykelväg

Utbyggnad av cykelväg enligt Gävle kommuns Cykelplan. Arbetet pågår med att lägga vägen med i Länsplanen.

Busstrafik

Restiden är den dominerande faktorn när människor väljer vilka färdmedel de ska transportera sig med. För att göra bussen konkurrenskraftig gentemot bilen krävs täta turer och gent nät.

I dagsläget trafikerar ingen buss i linjetrafik Eskön direkt. Linje 25 trafikerar Trödjevägen med 30-minuters trafik i högtrafik. Hållplats finns i direkt anslutning till Hilleviksvägen.

Skolskjuts i form av buss finns också till Eskön. Tio barn på Eskön nyttjar idag skolskjutsen; fem till Björke och fem till Milbo. Skolbussen går med en tur på morgonen och två på eftermiddagen (en på fredagar). Turen går Eskön-Hillevik-Trödje-Björke-Milbo. Plats för andra att åka med på denna buss finns på eftermiddagen men inte på förmiddagen.

Önskemål

De boende på Eskön önskar bättre bussförbindelser mot Gävle tätort.

Förslag

Inga nya bussförbindelser föreslås till Eskön. Det är inte i dagsläget ekonomiskt försvarbart att köra en busslinje ut till Eskön med dagens befolkningsunderlag eller som kan finnas med den utbyggnad av bostäder som föreslås. Idag finns dock ingen anordnad pendlingsparkering för bilar vid Trödjevägen (Lv 583). För att främja resandet med buss bör en sådan byggas med tillgång till motorvärmare. Ett cykelställ med möjlighet till fastlåsning i ram finns redan idag uppställt vid Trödjevägen. En utveckling av Linje 25 kan vara möjlig på sikt.

Ställningstaganden:

- Gång- och cykelväg föreslås enligt Gävle kommuns kommande Cykelplan. Frågan om separat cykelväg från riksvägen ut till Eskön ska behandlas mer noggrant innan en utbyggnad som skulle medföra flöden i närheten av gränsvärden för separat cykelväg genomförs
- Nya vägar ska vara dimensionerade för sopbil. Går det inte att lösa måste alternativ undersökas, t ex gemensam sophämtning

Ekologiska konsekvenser:

- Föreslagen gång- och cykelväg kommer till viss del att ta naturmark i anspråk
- Ingen/lite vild natur tas i anspråk vid anläggning av nya parkeringar

Sociala konsekvenser:

- GC-väg minskar bilberoende och främjar hälsa och ökar tillgängligheten till Eskön
- Utpekade nya parkeringar gör rekreativvärdena mer lättillgängliga för de som inte känner till Eskön.
- Brist på kollektivtrafik bidrar till ökat bilberoende, men kan mildras med pendelparkering
- Buller och olycksrisker ökar på Eskön och i Hillevik

Ekonomiska konsekvenser:

- Ökat slitage på vägar
- Fler väghållare gynnar vägföreningarna ekonomiskt

Bussen går från Trödjevägen (Lv 583)

Teknisk försörjning

I detta kapitel behandlas utgångsläget och förslag till framtida lösningar för el, tele, vindkraft, vatten och avlopp.

El och tele

Kraftledningarna på Eskön är fördelningsledningar med en styrka på 10 kV. Inga särskilda säkerhetsavstånd till ledningarna krävs.

Önskemål

Under dialogmötena har framförts önskemål att ledningar i området ska grävas ner.

Förslag

Vid en eventuell utbyggnad av de föreslagna bostäderna inom planområdet ser Gävle Energi att det är möjligt att gräva ner kraftledningarna i marken. I samband med en nergrävning av ledningarna förbereds även för utbyggnad av bredband.

Utdragning av fjärrvärme är inte aktuellt på Eskön. Bionära värmeanläggningar kan byggas i samband med en tillräckligt stor exploatering. Enskilda fastighetsägare hänvisas till Gävle kommuns energirådgivning.

Vindkraft

Vindkraft är en förnybar energikälla som inte medför några miljöfarliga utsläpp, är säker och billig i drift samt utnyttjar en oändlig och kostnadsfri resurs. Hela planområdet för Översiktsplan Eskön har medelvindhastigheter som är lämpliga för vindkraft* (mer än 6,5 m/s) men det är få områden som befinner sig utanför buffertzonen till byggnader. Faktorer såsom branter och el-kapacitet i befintliga kraftledningar har inte tagits i beaktande.

Förslag

Eskön berörs inte av de av Energimyndigheten utpekade riksintresseområden för vindkraft för etablering av större vindkraftsanläggningar. Gävle kommun har en policy för vindkraft som visar på hur vindkraftverk ska lokaliseras i kommunen med hänsyn till påverkan på bla landskapsbild och värdefull natur. Gävle Energi är positiva till utbyggnad av vindkraft på Eskön, men på grund av kapacitetsbegränsningar i kraftledningarna är endast mindre vindkraftverk, så kallade gårdsverk, möjliga. För gårdsverk krävs att man ansöker om bygglösa och gör en bygganmälan. Bygglösa krävs inte

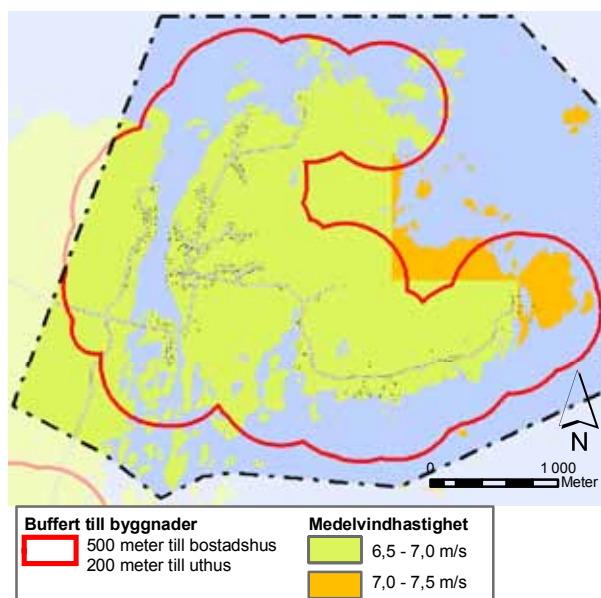
för vindkraft där vindturbinen är mindre än 2 meter i diameter. Gävle kommun är positiv till satsningar på vindkraftsanläggningar om prövning sker och ställningstagandena följs.

Avfallshantering

Avfall hämtas var fjortonde dag av Gästrike Återvinnare vid varje fastighet under sommaren för fritidshus och året runt hos permanentboende. Det finns även fritidsabonemang med sophämtning maj-september. Vid lanthandeln på Eskön finns en återvinningsstation för insamling av tidningar och förpackningar.

Förslag

Nya vägar som byggs i samband med exploatering ska vara dimensionerade för hämtningsfordon. Detta betyder att de ska klara av ett axeltryck på 19 ton och vändplan ska ha en diameter på minsta 18 meter. Vid en större utbyggnad av nya hus längs alltför smala och klena byggda vägar kan lösningar med gemensam uppställning av hämtningskärl för hushållsavfall komma att provas.

Dricks- och hushållsvatten

Det finns gott om vatten i marken på delar av Eskön. På en del områden ligger berget öppet och på andra områden finns kärr och blötmarker. Någon heltäckande inventering av kvaliteten på dricksvattnet är inte utförd. Vid detaljplanläggning får dricksvattenfrågan utredas för varje nytt bebyggelseområde.

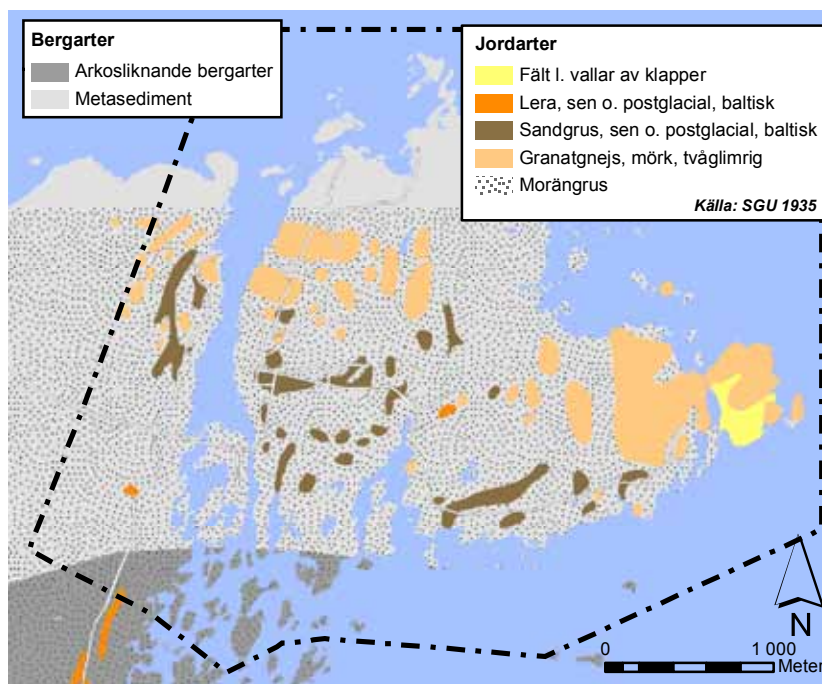
Önskemål

Vid dialogmötena har framförts önskemål om nya anläggningar för vatten- och avlopp samt att vattenkvaliteten (grundvattnet) måste testas.

Förslag

Dricksvattenfrågan för nya fastigheter får lösas enskilt eller gemensamt för nya bostäder. En lösning med gemensamt vatten innebär att mark sparas. Varje dricksvattenbrunn kräver minst 25 meter skyddszon mot vägar, byggnader och avloppsanläggningar. Vid detaljplanering utreds detta.

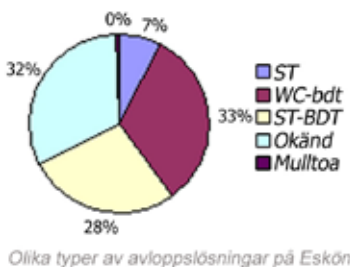
Befintliga fastigheter behåller sin vattenlösning men kan på eget initiativ ingå i gemensamma lösningar som uppstår vid nybebyggelse eller vid enskilda behov av ny vattenförsörjning t ex då äldre brunnar sinar.

postglacial tid. Jordartskartan anger inte djup eller exakt utbredning av jordarten. Större sandmagasin nyttjas ofta som grundvattentäkter och ska generellt inte nyttjas för infiltration av spillvatten då närliggande dricksvattenbrunnar kan få sitt vatten från eller genom sandbildningen. Stora områden på Eskön består av berg i dagen vilket är omöjligt för infiltration av spillvatten. Ytor som täcks av kärr eller myrmarker är också omöjliga som områden för infiltration av spillvatten.

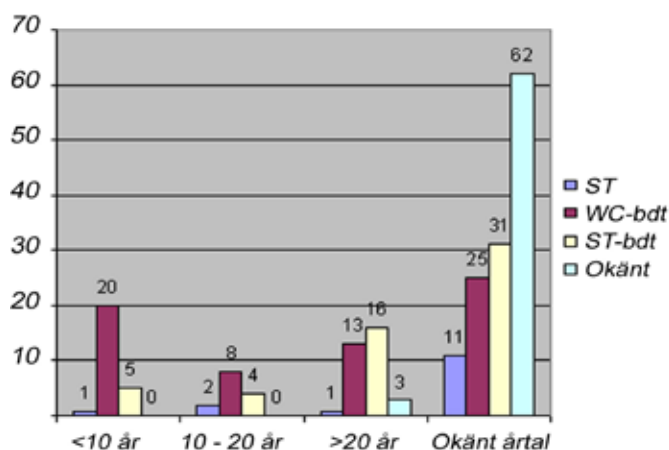
Avloppslösningar

I en del områden på Eskön ligger berget öppet och i andra områden finns kärr och blötmarker. Sådana områden kan vara olämpliga för avloppslösningar som innebär infiltration av avloppsvatten i marken. En lösning på avloppsrening inom sådana områden kan vara att leda vattnet till ett reningsverk eller till en gemensam infiltrationsyta på lämplig mark längre bort.

Befintliga avloppslösningar

En inventering av de avloppslösningar som finns inom planområdet visar att det finns ett stort behov av att se över avloppsfrågan på Eskön. Inom planområdet finns det 203 fastigheter som har ett enskilt avlopp.

Antalet avloppslösningar uppdelade enligt ålder

Jordarter

Största delen av Eskön består av svallad morän. I den jordarten varierar möjligheten att infiltrera spillvatten mycket inom små ytor. Underlagrad den svallade moränen finns osvallad morän som kan vara hårt packad och tät till sin struktur. Även sådana jordlager är svåra att skapa bra infiltrationsmöjligheter i. De mer genomsläppliga jordarterna På Eskön är områden med sand från senglacial eller

De är indelade enligt följande:

Sluten tank (ST):

15 fastigheter.

Sluten tank är en godkänd avloppslösning för vatten från vattentoalett enligt miljöbalken men är inte långsiktigt hållbar. Vattnet i tanken ska hämtas med tankbil och transporteras till det kommunala reningsverket. Vägarna på Eskön är smala och större tankbilar än de som finns idag innebär kostnader för förstärkning och eventuell breddning av vägar. På fastigheter med sluten tank behövs också en anläggning som tar omhand och renar vatten från kök, bad, disk och tvätt. En BDT-anläggning (bad, disk, tvätt) har ofta rening genom infiltration. Den ska ha tillstånd och kan, om den är rätt anlagd och välkött, fungera tillfredsställande i ca 20 år.

Dricksvattenbrunnar kräver minst 25 m skyddszon mot vägar och byggnader

WC – bad, disk och tvätt (WC-bdt): 66 fastigheter
Avloppslösningen är godkänd enligt miljöbalken. Anläggningar med sådan lösning kan fungera tillfredsställande i ca 20 år varefter de ofta behöver göras om.

Sluten tank - bad, disk och tvätt (ST-bdt): 56 fastigheter.
Sluten tank är en godkänd avloppslösning för vatten från vattentoalett enligt miljöbalken men den är inte hållbar långsiktigt, se ovan. BDT-anläggning med infiltration är också en godkänd lösning enligt miljöbalken för rening av hushållsvatten. Den ska ha tillstånd och kan fungera tillfredsställande i ca 20 år varefter den ofta behöver göras om.

Mulltoa: 1 fastighet.

Mulltoa är en anläggning som omhändertar avfall från en toalett med torr lösning och är en godkänd metod enligt miljöbalken. På en fastighet med mulltoa behövs även anläggning för rening av vatten från kök, tvätt och disk, se riktlinjer under ST-bdt.

Okänd: 65 fastigheter.

En tredjedel av avloppslösningarna som finns inom planområdet är idag okända, vilket kan bero på att:

- (1) fastighetsägaren saknar tillstånd eller
- (2) fastighetsägaren har ett tillstånd som är äldre än 30 år.

Önskemål

Se dricks- och hushållsvatten

Förslag

Något kommunalt ägt och underhållet ledningssystem för avloppsvatten med reningsverk kommer inte att anläggas på Eskön. Nya bostäder i utpekade områden ska anslutas till gemensam avloppslösning. Typ av lösning utreds i samband med detaljplanen. Det finns områden, t ex kring båda sidor av Eskösundet, där många fastigheter troligtvis inom en snar framtid kan komma i behov av att byta ut sina avloppslösningar. I de fallen kan någon form av gemensamhetslösning vara aktuell. Förslagsvis kan ett så kallat minireningsverk vara lämpligt, då det troligtvis skulle ge stordriftsfördelar jämfört med att fortsätta med enskilda lösningar som idag.

Förutom en något mer storskalig avloppsanläggning vid Eskösundet, kan olika gemensamhetsanläggningar vara intressanta där bebyggelsen är tätare. Detta är möjligt på den norra delen av ön samt på den sydöstra. Denna typ av lösning är lämplig vid eventuell ny bebyggelse, som är skild från övrig bebyggelse och därigenom ej kan ingå i de där befintliga lösningarna. För den friliggande glesa bebyggelsen borde dock enskilda lösningar fortfarande vara enklast, billigast och mest effektivt där tomterna är tillräckligt stora.

Föreslagna gemensamhetslösningar

Oftast renas avloppsvattnet på varje enskild fastighet men att rena avloppsvatten från många fastigheter på en plats är oftast mer fördelaktigt. Färre reningsanläggningar ger färre utsläppspunkter och mer kontroll över utsläppet som sker. Utsläppspunkten för det renade avloppsvattnet kan placeras på en bättre plats än om man skulle planera för flera utsläppspunkter. Reningsanläggningen kan lättare dimensioneras och optimeras för antalet hushåll. Ytan för avloppsrening per hushåll minskas och mindre mark tas i anspråk för avloppsrening. Även ekonomiskt kan det vara fördelaktigt att planera för en gemensam reningsanläggning för avlopp.

Sopsortering vid lanthandeln

Gävle kommun har pekat ut områden där gemensamhetslösningar kan vara möjliga. Områdena omfattar både ny och befintlig bebyggelse. Dessa är utpekade utifrån att de bildar naturliga grupperingar av bostäder, de omfattar avloppslösningar som är antingen gamla eller okända, det finns tillräckliga ytor för en gemensamhetslösning och att området verkar lämpligt för infiltration. Även i Esköby skulle avloppssituationen behöva ses över, men p g a stora höjdskillnader och avsaknad av område för infiltration föreslår Gävle kommun att de boende fortsätter med enskilda avlopp. Initiativ till byggandet av gemensamhetslösningar tas av privatpersoner.

Eskörönningen omfattar 27 befintliga bostäder där 17 av dem är permanentboende. Därtill föreslås totalt 11 till 15 nya bostäder i två grupper. De flesta avloppslösningarna renar avloppsvatten från WC (vattentoalett) och är huvudsakligen äldre än 20 år eller av okänd ålder.

Gräsharen har Natura 2000-området som recipient. Nya avloppsanläggningar ska utföras efter kraven för "hög skyddsnivå". Det innebär att extra åtgärder vidtas för att minimera utsläpp av gödande ämnen till Natura 2000-området. Området består av 15 befintliga bostäder, varav de flesta är fritidsbostäder med äldre avloppslösningar eller av okänd ålder. Avloppslösningarna består i dagsläget av WC (vattentoalett), ST (sluten tank) och ST-BDT (sluten

tank och bad, disk och tvättvatten) lösningar.

Bykärnan omfattar 12 befintliga bostäder varav majoriteten är fritidshus. Avloppslösningarna är äldre än 20 år eller av okänd ålder.

Bergvägen består av 20 befintliga bostäder med fritidshus i södra delen och permanentboende i norra delen. I dagsläget är avloppslösningarna ST-BDT och ett par WC, mestadels av okänd ålder.

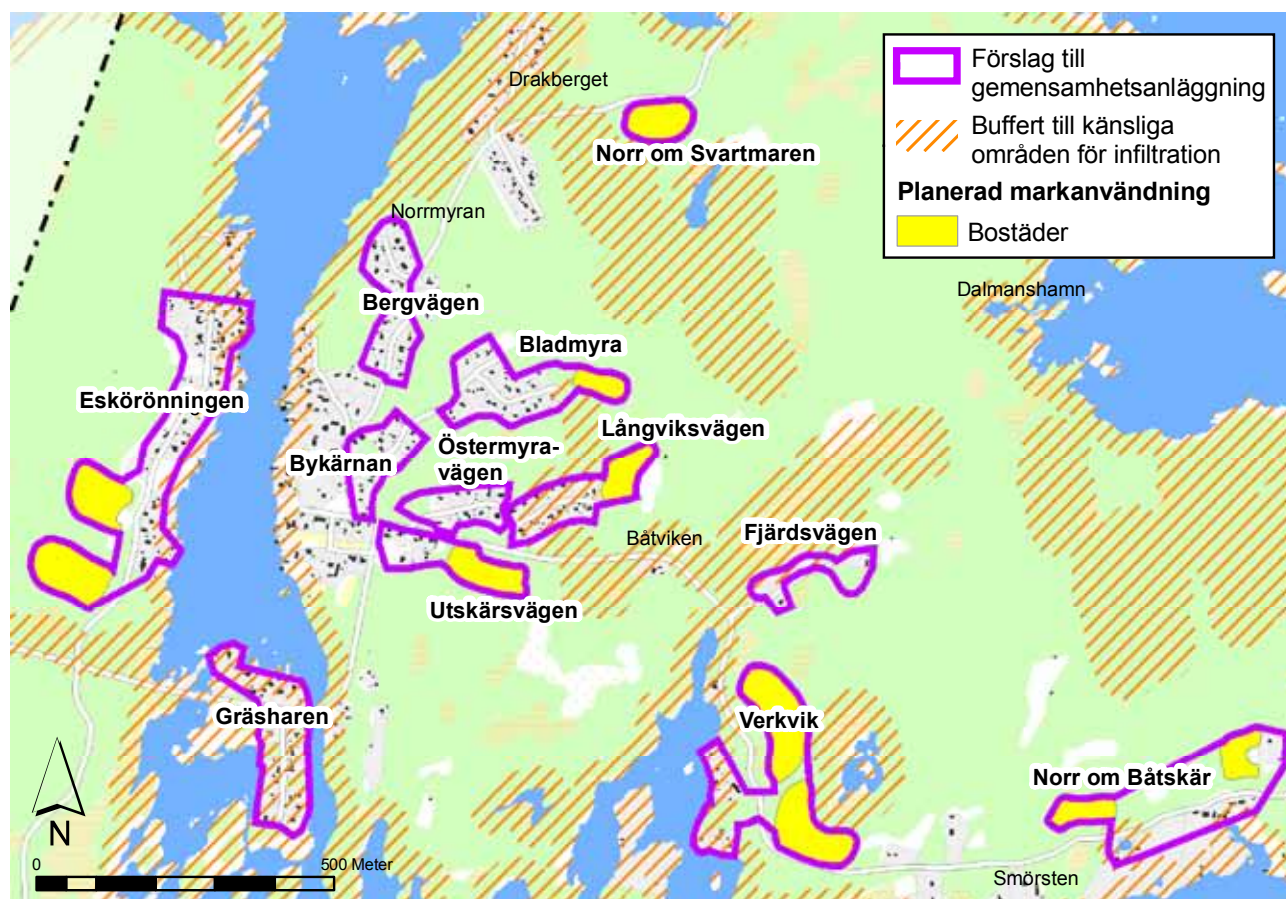
Norr om Svartmaren kan omfatta 6 till 8 nya bostäder. Gemensamhetsanläggning krävs. Lämplig plats för avloppsanläggning är öster om området för att ta hänsyn till berghällar och Svartmaren.

Bladmyra omfattar 20 fritidshus och ett permanentboende. 5 till 7 nya bostäder kan byggas. Avloppslösningarna är mestadels av okänd ålder och typ. Avloppsanläggningen får inte läggas i det blöta området söder om bostadsgruppen.

Östermyravägen består av 9 befintliga bostäder, mestadels fritidshus. Avloppslösningarna är WC och ST-BDT av hög eller okänd ålder.

Långviksvägen omfattar 13 befintliga bostäder, huvudsakligen fritidsbebyggelse. 5 till 7 nya bostäder föreslås. Avloppslösningarna är huvudsakligen ST-BDT av okänd ålder. Hänsyn ska tas till de blöta områdena vid anläggning av avloppsanläggning.

Utskärsvägen omfattar 7 befintliga bostäder, både fritidsbebyggelse och permanentboende. Avloppslösningarna är WC och ST-BDT lösningar som

12 föreslagna gemensamma avloppslösningar omfattar både nya och befintliga bostadsområden

är över 20 år gamla. 6 till 8 nya bostäder föreslås.

Fjärdsvägen består av två fastigheter med avloppslösningar av okänd typ och ålder. Det finns tre obebyggda tomter längs vägen och några enstaka tomter kan tillkomma.

Verkvik består av 6 fritidsbostäder och ett permanentboende vid stranden. Avloppsanläggningarna är ST eller av okänd typ där de flesta är av okänd ålder. 20 till 25 nya bostäder kan byggas. Hänsyn ska tas till den känsliga zonen vid kusten samt Östramaren vid anläggning av infiltration. Verkviken ska inte vara recipient av infiltrationsvatten.

Norr om Båtskär kan omfatta 6 till 10 nya bostäder, 4 fritidshus och två permanentboende. De befintliga avloppslösningarna är WC, ST-BDT eller av okänd art som är nya eller av okänd ålder.

Ansvar

I samband med detaljplanering för nya bostäder ska avloppsfrågans lösning utredas och redovisas. Likaså ska sättet att försörja bostäderna med dricks- och hushållsvatten kunna klargöras. Det är exploitören eller den enskilde fastighetsägaren som bekostar och genomför sådana utredningar samt utbyggnaden.

I områden med befintliga bostäder sker sedan några år en omvandling från fritidsboende till åretruntboende och då uppstår behov av en upprustning av vatten- och avloppssystemen. Den enskilde fastighetsägaren bekostar utredning och anläggning av nya vatten- och avloppsanläggningar för sin fastighet. Bygg & Miljö, Gävle kommun bidrar med råd och anvisningar.

Berghällar, kuststräckor och vattendrag hör till de områden som kan vara känsliga för infiltration av avloppsvatten

Ställningstaganden:

- Hänsyn ska tas till kraftledningarna vid utbyggnad av bostadsområden
- Vägstandard och hämtställen för hushållsavfall ska uppfylla kraven i renhållningsordningen
- Dricksvattenkvalitet och tillgång måste utredas i samband med utbyggnad
- Inför varje etablering av vindkraftverk ska påverkan på och samverkan med omgivande landskap studeras och värderas
- Etableringar av vindkraft i miljöer med höga natur- eller kulturvärden ska undvikas
- Mindre vindkraftverk kan byggas förutsatt att bestämmelser i PBL och MB uppfylls
- Riktlinjer i Gävle kommuns vindkraftpolicy för etablering, utformning och miljöpåverkan ska följas
- Nya utpekade bostadsområden ska ingå i gemensamhetslösningar för vatten och avlopp
- Avloppsanläggningar i känsliga områden, bl a vid Gräsharen och Verkviken, ska utföras efter kraven för "hög skyddsnivå"
- Bebyggelse ska inte tillåtas där goda avloppslösningar inte är möjliga

Ekologiska konsekvenser:

- Känsliga miljöer undantas från infiltration av avlopp
- Mindre utsläpp genom föreslagna kretsloppsanpassade avloppslösningar
- Kan uppstå radonproblem och saltvatteninträngning vid djupborrning av brunn

Sociala konsekvenser:

- Goda infrastrukturella lösningar (gemensam VA och elledningar) medför tryggare och säkrare system

Ekonomiska konsekvenser:

- Billigare för befintliga och nya fastighetsägare att ingå i gemensamhetslösning

Miljö- och riskfaktorer

Luftföroreningar uppstår där det finns stort antal bensin- och dieseldrivna fordon och från uppvärmning av bostäder. Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund, där Gävle kommun är medlem, har gjort beräkningar av föroreningshalterna i utomhusluft. För Eskön visar beräkningen att halten kvävedioxid är 12-24 µg/m³ som medelvärde det 8:e värsta dygnet 2003. Det är en låg halt. För partiklar PM10 visar samma beräkning <27 µg/m³ som medelvärde det 36:e värsta dygnet 2003. Även för partiklar är det låga bakgrundshalter.

Halterna kväveföroreningar och halten partiklar påverkar människors hälsa även i mindre mängder. Antalet fordon på Eskön, även efter en utbyggnad enligt planförslaget, är så litet att det inte har någon avgörande påverkan på hälsan. Vedeldning med pelletspanna med accumulator-tank innebär försumbara utsläpp av partiklar och bensen. Eldning med torr ved och regelbunden skötsel av pannan innebär att eldningen ger upphov till lägre halter partiklar.

Buller från fordon eller verksamheter är inget hälsoproblem på Eskön.

Dagvatten är regnvatten som rinner över ytor och samlas ihop i diken och leds till vattendrag, sjöar eller till havet. Beroende på vilken yta regnvattnet rinner över blir det mer eller mindre smutsigt. Dagvatten som är förorenat t ex av oljor och bensinrester från vägar med asfaltbeläggning ska renas innan det släpps ut i vattendrag eller diken.

Förslag

Dagvatten ska tas omhand på varje tomt. I kommande detaljplaner ska lösningar redovisas för planområdet.

Radonhaltiga bergarter finns mer eller mindre ofta i moränen, beroende på sammansättning och ursprung av de olika blocken.

För att minimera risken för radongas inomhus ska byggnaderna uppföras med radonskyddat anläggningsätt. Det är inte ovanligt att borrade brunnar innehåller radon varför provtagning av radonhalt i vattnet rekommenderas i nya borrade brunnar.

Cesium i marken efter Tjernobylolyckan finns på Eskön liksom längs stora delar av kusten inom Gäv-

le kommun. Cesiumhalterna i bär och svamp minskar enligt resultaten från kommunens provtagningssprogram.

Klimatförändringar

Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande och SMHI-s regionala klimat scenarier visat att vi får varmare vintrar vilket innebär att mindre snö och mer regn faller under vintern. Regnen kommer att bli häftigare och kunna orsaka mer översvämningar och ökad risk för ras och erosion längs vattendrag och sjöar. Vegetationsperioden blir längre med varmare klimat. Fler tropiska nätter kan komma att inträffa, vilket innebär att temperaturen inte når under + 20 under dygnet. Det kan innebära att fler fastigheter behöver kylning av inomhusluften där sjuka och gamla personer är bosatta. Marken där brunnar och dricksvattenledningar ligger värms upp och vattenkvalitet kan påverkas negativt. Havsyntans läge påverkas litet i Gävle kommun då landhöjningen motverkar havsyntans stigning, som uppstår då världshaven värms upp.¹⁰

I Gävle är landhöjningen ca 60 centimeter på 100 år. Vid lågtryck och ostliga vindar stiger Bottenhavets nivå och kan nå mer än 140 centimeter över medelvattennivån. Det är väderberoende, kortvariga händelser som mest påverkar låglänta områden närmast havet. Klimatförändringar tror forskarna kommer att höja havsyntan på hela jorden. Även en liten höjning av havsyntan får stora konsekvenser i låglänta områden. I och med att vi har landhöjning kommer dessa två fenomen att ta ut varandra.

Stränderna längs Eskön påverkas av landhöjningen och det blir allt svårare att hitta bra lägen för bryggor. Trenden är att fritidsbåtar blir större och kräver djupare vatten i hamnen.

Ställningstaganden:

- Dagvatten omhändertas på enskild fastighet
- Bygg radonskyddat
- MKB ska upprättas för all stor miljöpåverkan

Trödjehällan

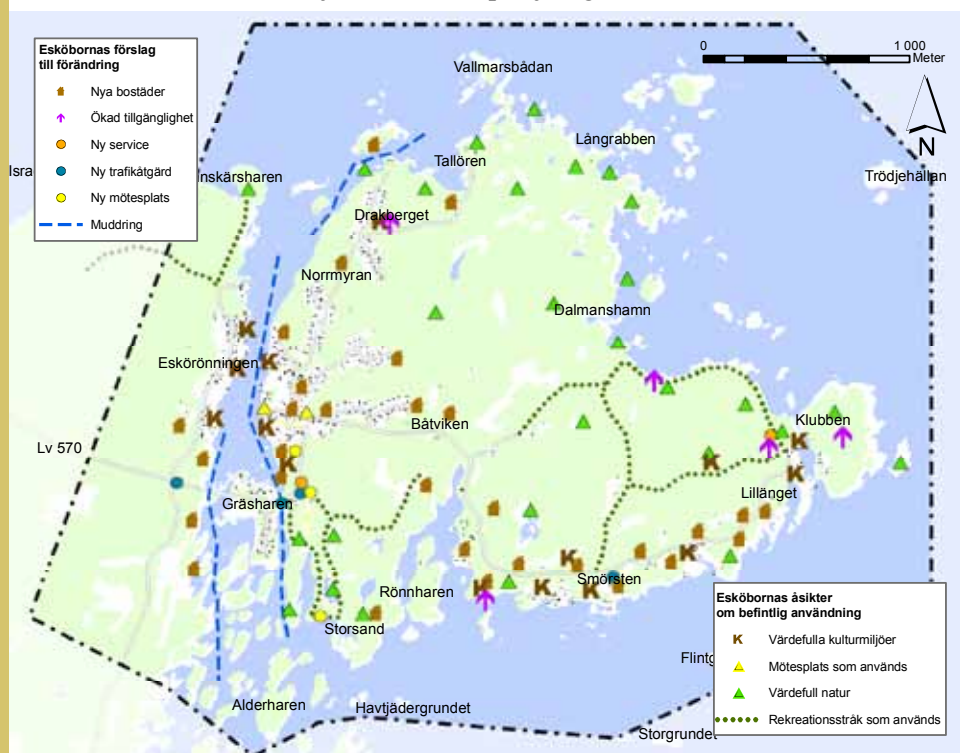
Medborgardialog

Medborgarna har möjlighet att påverka planprocessen under både samrådsperioden och utställningen, men för att redan i ett tidigt skede få fram hur de boende ser på sin omgivning arbetar Gävle kommun med dialogmöten i ett tidigt skede av planprocessen. Både tjänstemän och politiker är närvarande vid sådana dialogtillfällen. Synpunkterna som kommit fram under dialogtillfällena är en viktig del av planförslaget.

Deltagare					
	Totalt	Kvinnor	Män	Politiker	Tjänstemän
Dialogtillfälle I	137	65	72	3	6
Första mötet	88	46	42		
Andra mötet	49	19	30		
Dialogtillfälle II	135	59	76	5	5
Samrådsmöte	63	26	37	7	5
Öppet hus	25	11	14	2	5

Dialogtillfälle I

Den 18 februari 2008 hölls det första dialogtillfället i Eskö skola. Syftet med mötet var att få reda på bl a vilka områden esköborna anser vara värdefulla ur natur- och kulturmiljösynpunkt, vilka förutsättningar det finns för friluftsliv på ön och vilka områden de kan tänka sig vara lämpliga för utveckling. Då utrymmet i lokalen var begränsat delades mötet in i två delar - fastighetsägare i Esköby var inbjudna till det första mötet i början av kvällen och resten bjöds in till det senare mötet. Samma frågor ställdes på båda mötena. Flera personer lämnade synpunkter på mötena, medan andra ville ha mer tid på sig, så Gävle kommun bjöd in till ett uppföljningsmöte.

Det inkom flera synpunkter under de tidiga dialogtillfällena

Dialogtillfälle II

Den 1 april 2008 bjöd Gävle kommun in till ett uppföljningsmöte i Oppalahallen i Björke för att låta grupper, föreningar och privatpersoner presentera och lämna in sina synpunkter på Esköns framtid utifrån de frågor som ställdes vid det första dialogtillfället. Frågorna som delades ut på det första dialogmötet diskuterades i Eskö stugföreningens styrelse, Esköföreningen, Eskörönningens vägsamfällighet, Esköns vägförening (indelad i 6 grupper) och Esköklubbens vägsamfällighet (indelad i 6 grupper). Totalt 14 grupper och privatpersoner presenterade sina tankar om Esköns framtid. Flera privatpersoner lämnade in sina egna synpunkter på Esköns framtid efter mötet.

Synpunkter

Under de tidiga dialogmötena kom det fram att det som värderas mest på Eskön är bl a närhet till Gävle, natur och hav. Eskön har en karaktär som gammalt fiskeläge och skärgårdsidyll med hög livskvalitet i en unik natur som präglas av mångfald och utgör en rekreativvänlig miljö. Dessa värderingar utgjorde en utgångspunkt för de mål som är uppsatta för Översiktsplan Eskön

Önskemål och synpunkter finns listade under rubriken önskemål under varje ämnesområde i planen.

Synpunkter: Samråd och utställning

Det kom in totalt 119 yttranden under **samrådet**. Det fanns 135 underskrifter på de 96 yttranden som inkom från privatpersoner. 23 yttranden från myndigheter, föreningar och organisationer.

Under **utställningen** inkom det 48 yttranden. Det fanns 57 underskrifter på de 34 yttranden som inkom från privatpersoner. Det inkom 14 yttranden från myndigheter, föreningar och organisationer.

Alla yttranden, Gävle kommuns kommentarer till dem och förslag till förändring finns med i samrådsredogörelsen och utställningsutlåtandet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Till översiktsplanen ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas enligt Miljöbalken. I Översiktsplan Eskön har miljökonsekvensbeskrivningen integrerats i planhandlingen och genomsyrar därför hela dokumentet. Konsekvenserna av förslaget finns med under varje ämnesområde. Nedan beskrivs översiktligt de konsekvenser som planförslaget har jämfört med nollalternativet.

Nollalternativ:

Nollalternativet beskriver utvecklingen på Eskön de närmaste 20 åren ifall ingen översiktsplan görs, vilket skulle innebära att utvecklingen fortsätter som den har skett de senaste åren. Omvandling från fritidshus till permanentboende fortsätter med enskilda lösningar för vatten och avlopp. Utbyggnaden med nya bostäder kan ske där det finns gällande detaljplan och lucktomter, samt vid enskilda bygglovsansökningar. Gävle kommun begär att detaljplaner ska upprättas för fler än tre nya bostadshus. För detta behövs eventuellt ett program för detaljplan som kan försena planläggningen. Inget större underlag av boende tillkommer och det innebär inget ökat underlag för bättre service. Strandskydd gäller, men dispens från strandskyddet kan ges om det finns särskilda skäl.

Planalternativet:

Den fördjupade översiktsplanen för Eskön innebär att ca 60 till 80 nya bostäder kan komma till stånd inom planområdet under den närmaste 20 åren. Huvuddelen av dessa kommer att byggas på skogsmark eller på hyggen. Värdefull naturmark bebyggs inte. Strandskydd gäller men några bostäder får dispens och föreslås närmare än 300 meter från stranden där den nya bebyggelsen blir avskuren från strandlinjen av befintlig bebyggelse eller väg. Gemensamma och nya vatten- och avloppslösningar innebär hushållning av marken och minskad påverkan på grund-, yt- och kustvatten av gödande ämnen. Värdefull kulturmiljö, som är en del av charmen och värdena på Eskön kan bevaras. Översiktsplanen underlättar genomförandet av detaljplanering.

Sammanfattning

Den fördjupade översiktsplanen medger 60 till 80 nya bostäder och genom dessa ett ökat underlag för service. Värdefull kultur- och naturmiljö utpekade och kan skyddas i kommande detaljplaner.

Esköns värden kan bevaras. Planförslaget innebär möjligheter till gemensamma lösningar för vatten- och avlopp samt större underlag för kollektivtrafik. Påverkan på naturen blir större vid utbyggnad av fler bostäder genom att naturmark förändras till tomtmark.

Påverkan på de lokala miljömålen

Nollalternativet:

Miljömålen ”Frisk luft” och ”Ingen klimatpåverkan” påverkas negativt då hushållen på Eskön är helt beroende av bilar eftersom ingen kollektivtrafik finns. Omvandlingen från fritidsboende till permanentboende innebär negativ påverkan på miljömålen med inriktning på vatten genom att nyttjande åretrunt inte automatiskt innebär omedelbar ombyggnad av avloppslösningen till dagens standard. Många avloppslösningar inom översiktsplanen har okänd ålder eller är mer än 20 år gamla. Nya avloppsanläggningar kommer till stånd efter enskilda initiativ och inte i och med planläggning av nya bostäder.

Planalternativet:

De nya bostäderna påverkar det lokala miljömålet ”God bebyggd miljö” och Vision 2010 positivt. Miljömålen ”Frisk luft” och ”Ingen klimatpåverkan” påverkas negativt då hushållen på Eskön är helt beroende av bilar eftersom ingen kollektivtrafik finns. Flera miljömål berör förhållanden i vattendrag, sjöar och i havet. Gemensamma avloppslösningar innebär att mindre markyta används för varje ny bostad, att drift och underhåll delas av flera och att anläggningen kan hålla god standard. Det stödjer en positiv utveckling mot miljömålen ”Hav i balans och levande skärgård”. Omvandlingen från fritidsboende till permanentboende innebär negativ påverkan på miljömålen som behandlar vatten, genom att nyttjande året runt av en fastighet inte automatiskt innebär omedelbar ombyggnad av den enskilda avloppslösningen till dagens standard. Uppförande av nya bostäder i närheten av befintlig bebyggelse kan innebära möjligheter för befintlig bebyggelse att ansluta till en ny gemensam avloppsanläggning.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen
Gävleborg

Samhällsbyggnadsenheten
Fysisk planering
Klara Wirdby
Tel: 026-17 12 92
klara.wirdby@lansstyrelsen.se

GRANSKNINGSYTTRANDE

1 (4)

2009-06-01

Dnr 401-3383-09

Gävle kommun
Kommunstyrelsen
801 84 Gävle

Översiktsplan för Eskön, Gävle kommun, Gävleborgs län

Redogörelse för ärendet

Översiktsplanen har överlämnats till länsstyrelsen i samband med att den ställts ut för granskning under tiden 25 mars – 1 juni 2009. Handlingar som översänts består av utställningshandling, 49 sidor text med kartor samt samrådsredogörelse om 70 sidor.

Länsstyrelsen yttrade sig över samrådsförslag den 3 november 2008.

Enligt 4 kapitlet 9 § Plan- och bygglagen ska Länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över översiktsplaneförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget.

Av yttrandet skall framgå om

1. ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses,
 2. regleringen av sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte har samordnats på ett lämpligt sätt,
 3. en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs, eller
 4. en bebyggelse annars blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.
- Lag (2007:1303).

Dessa fyra punkter är statens särskilda ansvarsområden. Detta granskningsyttrande ska ingå som en del i den blivande fördjupade översiktsplanen. Det som ska beaktas i fortsatt planering framgår av kommentarerna nedan.

Allmänt

Gävle kommun har överlag tillmötesgått Länsstyrelsens synpunkter i samrådsskedet på ett bra sätt.

Postadress Länsstyrelsen, 801 70 Gävle
Besöksadress Borgmästarplan

Telefon 026-17 10 00
Fax 026-17 13 05

Webbadress www.x.lst.se
E-post lansstyrelsen@x.lst.se

Det är positivt för Gävle och regionen att det kan erbjudas bostäder i attraktiva boendemiljöer. I samrådsskedet planerade man för 65-90 bostäder och i den utställda versionen redovisas det 60-80 bostäder. En minskning av antalet förslagna bostäder har skett. Länsstyrelsen anser att en minskning av antalet föreslagna bostäder är positivt. Samtidigt är en måttlig exploatering av Eskön, som inte påverkar natur- och kulturvärdena i området negativt, svärförenlig med bl.a. Gävle kommuns trafikstrategi, uppställda miljömål samt en allmän strävan mot långsiktigt hållbart utveckling. Bostäder på Eskön bidrar till ökat bilberoende och Länsstyrelsen ställer sig därför tveksam till om den fördjupade översiktsplanen för Eskön leder till långsiktig hållbar utveckling.

Vad gäller ny bebyggelse innebär ett genomförande av översiktsplanen att ca 70 nya bostäder uppförs på Eskön. Nybebyggelse i den storleksordningen kan innebära problem i den särpräglade natur- och kulturmiljö som Eskön utgör. Det krävs långtgående anpassningar (lokalisering, utformning) av bebyggelsen för att det inte ska påverka landskapet och miljöns karaktär negativt. Den samlade påverkan från ca 70 nya bostäder kommer att innebära en väsentlig förändring av Esköns karaktär och den naturupplevelse som en vistelse där utgör idag.

Synpunkter utifrån Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden/ statliga intressen

Riksintresseområden

Naturvård

I avsnittet Naturvård beskrivs riksintresseområdena och hur kommunen avser att säkerställa områdenas naturvärden/naturmiljö. De ställningstaganden som görs i avsnittet bedöms generellt vara välavvägda.

De marinbiologiska värdena är däremot bristfälligt utredda i området. För att kunna väga exploateringsintressena mot riksintresseaspekterna och miljövärdena i stort är kunskap om de marina miljöernas värden och känslighet viktigt. I planen tas ställning till bl.a. kraftigt ökad bebyggelse och befolkning, placering av småbåtshamnar, en badplats och farled utan att närmare analysera hur det påverkar den marina miljön. Vid en eventuell ansökan eller anmälan för vattenverksamhet bör det därför genomföras en marinbiologisk utredning för att säkra att de grunda havsvikarna undgår påtaglig påverkan.

GRANSKNINGSYTTRANDE

3 (4)

2009-06-01

Dnr 401-3383-09

Ny brygga vid den gamla ångbåtsbryggan är en exploatering som bedöms tveksam. Platsen är belägen inom riksintresseområde för naturvård och hyser ett intressant djur- och växtliv. Ett anläggande av en brygga på platsen måste i storlek och utformning i övrigt anpassas till naturmiljön och så att påverkan på riksintresset blir minsta möjliga.

Hälsa och säkerhet

Angående de ekologiska konsekvenserna på sidorna; 17 och 21 anger planförslaget bl.a. följande: "Ökad bilism skapar bilberoende och genererar koldioxidutsläpp." Ökad bilism genererar också buller och utsläpp av luftföroreningar. Buller och luftföroreningar diskuteras kortfattat på sidan 39 men miljökonsekvensbeskrivningen på sidan 41 saknar ett resonemang kring dessa frågor. Det hade varit lämpligt med en utförligare diskussion om buller och luftföroreningar (miljökvalitetsnormer).

Strandskydd

Redogörelsen för strandskyddsbestämmelserna innehåller en genomgång av det nya strandskyddsförslaget och dess konsekvenser. Regeringen har sedan länsstyrelsens samrådsyttrande över aktuell plan fattat ett beslut att den nya strandskyddslagstiftningen träder i kraft 1 juli 2009.

Vägverket

För att planen ska bli tydlig bör kartmaterialet redovisa vägnummer. Hilleviksvägen är länsväg 570 och Trödjevägen är länsväg 583.

Vägverket ställer sig kritisk till att planen inte föreslår fler åtgärder för att minska bilberoendet i området.

Vägverket ansåg i tidigare yttrande att trafikfrågorna bör utredas i en trafikutredning. Kommunen har inte skrivit något om detta. Kommunen anger dock att finansiering och utbyggnad av separat gång- och cykelväg ska behandlas mer noggrant innan en utbyggnad som skulle medföra flöden i närheten av gränsvärden för separat cykelväg. Det är mycket viktigt att konsekvenserna utreds innan exploatering tillåts.

I planen står att det inte kommer att ordnas kollektivtrafik inom den planerade exploateringen då detta inte är ekonomiskt försvarbart med det befolkningsunderlag som beräknas finnas. Det medför, som Vägverket tidigare framfört, att hushåll utan bil får mycket svårt att bosätta sig i området.

GRANSKNINGSYTTRANDE

4 (4)

2009-06-01

Dnr 401-3383-09

Kommunen har skrivit om pendelparkering m.m. för att öka andelen som kollektivt kan ta sig till arbetet m.m. Vägverket funderar dock över varför andra alternativa lösningar inte utretts tydligare, t.ex. anropningsstyrd trafik, matartrafik fram till kollektivtrafikpunkt eller bilpooler.

Vägverket tror att Eskön skulle bli mer attraktivt om det fanns goda pendlingsmöjligheter från området, så som kollektivtrafik till centrum och resecentrum.

Övriga synpunkter*Natur*

Länsstyrelsen ställer sig fortfarande tveksam till lämpligheten att etablera bostadsområdena B 3 och B 8. Områdena ligger vitt skilda från redan etablerad bebyggelse och etableringen kan innebära svårigheter med anpassning till kulturmiljö, naturvärden och genomförandet av tekniska lösningar (avlopp).

I ärendet har enhetschef Eva Brännlund beslutat och Klara Wirdby varit föredragande. I handläggningen av ärendet har företrädare för enheten för skydd av natur, miljöskyddsenheten, miljöanalysenheten och kulturmiljöenheten deltagit.

Eva Brännlund

Klara Wirdby

Kopia till:

Fysisk planering, akten, enheten för skydd av natur, miljöskyddsenheten, miljöanalysenheten, kulturmiljöenheten, Vägverket Region Mitt

Postadress Länsstyrelsen, 801 70 Gävle
Besöksadress Borgmästarplan

Telefon 026-17 10 00
Fax 026-17 13 05

Webbadress www.x.lst.se
E-post lanstyrelsen@x.lst.se

Gävle kommuns kommentarer till Länsstyrelsens granskningsyttrande:

Gävle kommuns kommentarer till alla synpunkter som inkommit under utställningen kan läsas i utställningsutlåtandet som finns på Gävle kommuns diarium, diarienummer 08KS120-211

Allmänt

Gävle kommun anser att planen leder till långsiktigt hållbar utveckling, bl.a. eftersom god bebyggd miljö och levande landsbygd tillgodoses. Krav på gemensamhetslösningar för VA är ekologiskt hållbart. Stora sparade grönområden och värdefulla kulturmiljöer undantas från exploatering, och koncentrerad bebyggelse tar mindre mark i anspråk än utspridd bebyggelse. Ökad tillgänglighet till natur (hav och land) är både ekologiskt och socialt hållbart.

Gävle kommun anser att Esköns särpräglade natur- och kulturmiljö tas i beaktande. Stora områden undantas från bebyggelse och värdefulla kultur- och naturmiljöer pekas ut för att skyddas. Vid planläggning för eventuell bebyggelse tas ytterligare detaljerad naturhänsyn. Ny bebyggelse ska anpassas till platsen genom traditionella material och metoder. De översiktliga riktlinjerna i planen bedöms som rimliga.

Riksintresseområden

Översiktlig marin bedömning gjordes, men det finns inte underlag att i dagsläget göra en noggrannare undersökning i samband med översiktsplanen. Marina utredningar kan göras i samband med detaljplanering och miljödöm för eventuell muddring.

Gävle kommun anser att Ångbåtsbryggan är ett lämpligt läge eftersom det ligger i lä i söderläge, har anknytning till historisk användning, det går en djup ränna till platsen, samt att södra Eskön inte har någon brygga. Det står i planen att bryggor ska anpassas till naturmiljön.

Hälsa och säkerhet

Luftföroreningar av antalet fordon på Eskön, även efter en utbyggnad, bedöms vara så liten att det inte har någon påverkan på hälsan. Bullerpåverkan blir heller inget hälsoproblem.

Vägverket

Vägnummer har lagts med i kartan.

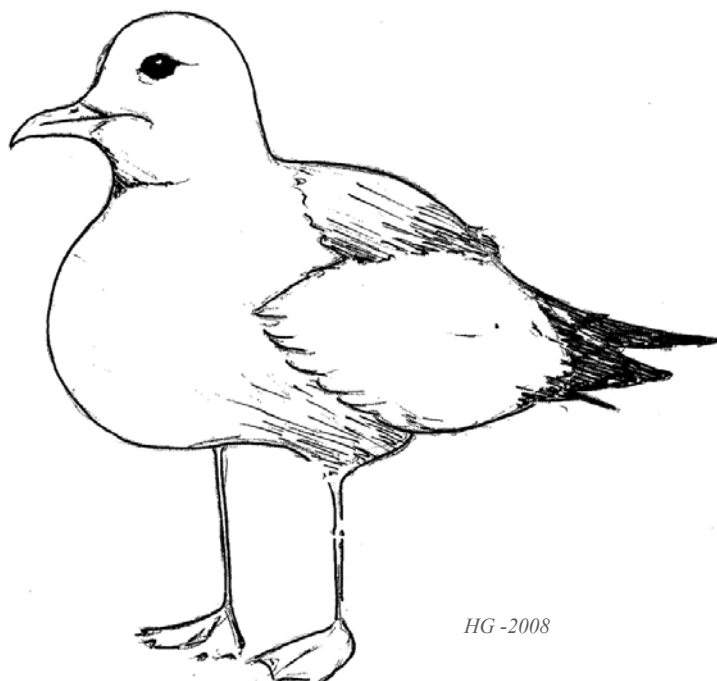
Det är inte ekonomiskt försvarbart med kollektivtrafik till Eskön, men det finns möjlighet att åka med skolbuss till linje 25. Pendlerparkering i korsningen mellan 570 och 583 både för bil och cykel bör byggas.

Konsekvenser för trafiken kommer att utredas innan exploatering tillåts. Den översiktliga trafikbedömningen som finns med i planen är tillräcklig för översiktsplanenivå.

Det är svårt för hushåll utan bil att bosätta sig även i många andra delar av kommunen. Gävle kommun arbetar med åtgärder genom andra styrdokument.

Natur

Gävle kommun anser att bostadsområden B.3 och B.8 är lämpliga. Det finns befintlig bebyggelse belägna längre bort än dessa. Det finns redan många avskilda bostadsgrupper på Eskön. De sammanfaller inte med några utpekade värdefulla kultur- och naturområden. Anpassning till omgivningen ska tas vid byggnation. Bostadsgrupper gör gemensamma avloppslösningar möjliga och tar mindre natur i anspråk.

Bilagor

Bilaga: Kulturmiljö

Värdefulla kulturmiljöer

Esköns värdefulla kulturmiljöer är avgränsade och indelade i tre områden:

1. Karaktärsområden, betecknat L på kartan

Karaktärsområde är Gävle kommuns egen bedömning av strukturer där de historiska spåren är särskilt tydliga. Ofta är det relationen mellan bebyggda och obebyggda områden och havet som tillsammans med vägnätet visar på en särskild typ av struktur. Gävle kommun vill skydda och bevara dessa områden. Förändring och utveckling inom karaktärsområdena kan ske med utgångspunkt från pågående markanvändning och som anpassas till områdets kulturvärden. Inom området finns ett stort antal värdefulla byggnader enl. PBL 3:12.

2. Kulturhistorisk bebyggelse, betecknat K på kartan

Kulturhistorisk bebyggelse är Gävle kommuns egen bedömning av koncentrerad bebyggelse inom Karaktärsområdena. Dessa områden kan också beskrivas som kärnområden då de har värden som är särskilt betydelsefulla att bevara och skydda.

3. Kulturlandskap, betecknat KL på kartan.

Sedan flera århundraden har delar av marken efter kuststräckan varit hävdad för bete och odling för såväl fåbodrift som för större jordbruk. På flera platser finns byggnader, stenmurar och öppen mark som tillhört jordbruk, lantgårdar, fåbodar eller byarnas utmarker. Kulturlandskapet har såväl kultur- som naturvärden.

Karaktärsområde och Kulturhistorisk bebyggelse presenteras på följande sätt

Områdets förutsättningar

Beskrivning: En kort beskrivning över innehåll, karaktär och ålder.

Värden: Vad som är värdefullt och viktiga kännetecken.

Gävle kommuns bedömning: Bedömning av värdet i en skala på tre.

1. Högsta värde,
2. Mycket högt värde,
3. Högt värde.

Bedömningen berättar hur mycket av värden samt kännetecken som är bevarade och oförstörda i ett område.

Områdets resurs/möjlighet samt framtida utveckling

Resurs: Positiva särdrag i området som förhöjer kvalitéerna för dess användning.

Markanvändning: Hur området skall användas.

Berättar om områdets speciella ordning som på ett konkret sätt bygger upp en helhet utifrån sina delar och som är viktig att ta hänsyn till.

Bebyggelsekaraktär: Berättar om de viktigaste bebyggelsekaraktärerna och deras struktur som formar en speciell bebyggelse- och tomtstruktur med olika byggnadstyper som är placerade på ett visst sätt på tomten och i förhållande till havet. Bebyggelsekaraktären och strukturen skall bibehållas.

1. Fiskargård-jordbruk. Långsmala tomter mot vattnet med småskalig enkel bebyggelse. Huvudbyggnad och ekonomibyggnader för jordbruk ligger längst upp på tomten och vänder sig mot land. Flera små och enkla ekonomibyggnader så som sjöbodar, båthus och rökeribyggnader vid vattnet eller på rad längs med tomtgränsen. Anläggningen präglas av enkelhet och är anpassad för fiskerinäring. Eftersom bostaden var för åretruntboende var det viktigt att den låg längre upp på land där det var lä. Flera sådana kompletta anläggningar finns. På öar finns mycket enkla fiskarstugor för övernattnig. Dessa anläggningar består av en liten bostuga, möjligen ett uthus, gistvall och brygga.

2. Sommar- och fritidshus. Enkel och småskalig bebyggelse med ett bostadshus och vanligen en mindre ekonomibyggnad. Anläggningen är till för rekreation och säsonsboende under sommaren för den bredare allmänheten. Eftersom det var en fritidsbostad krävdes få komplementbyggnader. Tomterna är små och ligger mestadels i skogsområden. Vid Drakberget ligger tomterna dramatiskt högt på berg i dagen omgiven av tallskog.

Ny- och ombyggnad: Berättar om hur området kan utvecklas i fyra klassningar. Vilken typ av ny bebyggelse som är möjlig att tillkomma och hur nya samt befintliga byggnader bör se ut. För vissa landsbygdsområden är texten utvidgad.

A. Landskapets viktiga särdrag vad gäller tomt- och bebyggelse, väg- och kuststruktur ska värnas. Inom utpekade områden för kulturhistorisk bebyggelse ska de bevaras. Särdragen vad gäller relationen mellan bebyggelse och hav samt bebyggelse och obebyggda ytor är viktig att bevara. Komplementbyggnad och ny bebyggelse får tillkomma enligt olika riktlinjer definierade i översiktsplanen. Nya byggnader eller befintliga ombyggda byggnader kommer att ha ett exponerat läge inom området.

B. Komplementbyggnad kan tillkomma för att stödja befintlig verksamhet men prövas restriktivt. Höjd, placering och material på ny byggnad anpassas efter tomt/

fastighet. Ny användning kan vara möjlig om kulturvärdet inte påverkas negativt men prövas restriktivt och ska vara av vikt för att området ska kunna nyttjas. Nya byggnader skall till storlek, placering och utformning gestaltas som komplementbyggnad. På Stora Uddrevet och Klubben kan ny anpassad huvudbyggnad uppföras i syfte att bevara de befintliga små stugorna. De beskrivna bebyggelsekaraktärerna skall bevaras vad gäller tomt- och bebyggelsestruktur samt bebyggelsens utformning. Särdragen vad gäller relationen mellan bebyggelse och hav samt obebyggda ytor är viktig att bevara. Det innebär att var på tomten olika byggnadstyper är placerade är viktigt och att särdragen hos dessa bibehålls. Flera enskilda byggnader har ett högt kulturhistoriskt värde. Ombyggnad och underhåll skall ske på ett för byggnaden traditionellt sätt. Rivning av dessa bör ej ske.

Tomt får inte delas. Planer/Skydd: Redogör för behov av ny detaljplan med bestämmelser om hur bebyggelsen skall förvaltas

I. Detaljplan/skydd finns.

II. Detaljplan för DELAR av området bör tas fram.

III. Detaljplan för HELA området bör tas fram.

IV. Annan typ av skydd behövs.

Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering: Berättar om vilka lagar och föreskrifter som gäller för ett område och som skall användas då Bygg & Miljö arbetar med ärenden. Lagarna och föreskrifterna ger stöd att värna kulturvärden.

PBL 3:12, Plan- och bygglagen. Anger att bebyggelsen är kulturhistoriskt värdefull och skall användas vid planläggning och bygglov/bygganmälan.

BÄR 2:6 2004:1, Boverkets ändringsregler. Vid ombyggnad skall förundersökning ske för att utreda byggnadens kulturvärden och antikvarisk sakkunnig kan behöva anlitas vid genomförandet.

Fornlämning enl. KML. Fornlämning är berörd. Länsstyrelsen är tillståndsmyndighet.

Karaktärsområde, betecknat L på kartan

L.1. Eskösundet, L.2. Södra Eskön L.3. Drakberget

Beskrivning: Områdena L.1-L.2 berättar framför allt om kuststräckans betydelse för kombinerad fiske- och jordbruksnäring. Ett mindre antal fritidshus finns. Fiskenäringen åskådliggör dess stora betydelse inom kommunen i forna dagar. Rester efter äldre odlings- och betesmarker. Området L.3 berättar om kuststräckans betydelse för rekreation och permanentboende.

Värden: L.1-L.2 Områdenas tomt-, bebyggelse- och vägstrukturer som uppkommit över flera hundra år. Bebyggelsens olika relationer till havet men också till obebyggda

ytor såsom gistvallar, stränder, odlings- och betesmark, skogsridåer, samt mötesplatser. Byggnadernas placering och användning som formats av olika funktioner. Äldre odlings- och betesmarker. Den bebyggelsekaraktär som har uppstått bildar delar i områdets historia. De olika bebyggelsekaraktärer som fiske-jordbruksnäringen och fritidshusen har skapat åskådliggör områdets historia. **L.3** Områdenas tomt-, bebyggelse- och vägstrukturer. Småskalig bebyggelse. Bebyggelsens dramatiska läge på höjd mot hav med berg i dagen och tallskogsbevuxna tomter. Närhet till fd betesmarker. Grusade vägar. **Gävle kommuns bedömning:** 1. Högsta värde. **Resurs:** Havs- och naturnära boende i historisk miljö som formats av jordbruks, fritids- och fiskenäring. Genuina fiskargårdar som ger höga boendekvaliteter.

Markanvändning: Nuvarande markanvändning fortsätter.

Bebyggelsekaraktär: 1. Fiskargård-jordbruk. Långsmåla tomter mot vattnet med småskalig enkel bebyggelse. Huvudbyggnad och ekonomibyggnader för jordbruk ligger längst upp på tomten och vänder sig mot land. Flera små och enkla ekonomibyggnader så som sjöbodas, båthus och rökeribyggnader vid vattnet eller på rad längs med tomtgränsen. Anläggningen präglas av enkelhet och är anpassad för fiskenäring. Eftersom bostaden var för åretruntboende var det viktigt att den låg längre upp på land där det var lä. Flera sådana kompletta anläggningar finns. På öar finns mycket enkla fiskarstugor för övernattning. Dessa anläggningar består av en liten bostuga, möjligen ett uthus. Gistvall och brygga.

2. Sommar- och fritidshus. Enkel och småskalig bebyggelse med ett bostadshus och vanligen en mindre ekonomibyggnad. Anläggningen är till för rekreation och säsongsboende under sommaren för den bredare allmänheten. Eftersom det var en fritidsbostad krävdes få komplementbyggnader. Tomterna är små och ligger mestadels i skogsområden. Vid Drakberget ligger tomterna dramatiskt högt på berg i dagen omgiven av tallskog.

Ny- och ombyggnad: A. Landskapets viktiga särdrag vad gäller tomt- och bebyggelse, väg- och kuststruktur ska värnas. Inom utpekade områden för värdefull kulturmiljö ska de bevaras. Särdragen vad gäller relationen mellan bebyggelse och hav samt bebyggelse och obebyggda ytor är viktig att bevara. Komplementbyggnad och ny bebyggelse får tillkomma enligt olika riktlinjer definierade i översiktsplanen. Nya byggnader eller befintliga ombyggda byggnader kommer att ha ett exponerat läge inom området för kulturmiljö.

Bebyggelsen ska vara småskalig. Bostadshus och garage eller annan komplementbyggnad ska vara separata

byggnader och/eller ha ett uppbrutet byggnadsätt för att minska effekten av stora byggvolym. Bebyggelsen ska redovisa en arkitektur med enkelt och sparsmakat uttryck med traditionellt utseende. Speciellt gäller detta komplementbyggnaderna där rödmålade fasader och tak är viktiga. Huvudbyggnaden kan ha en avvikande färgsättning. Utformning av detaljer och material är särskilt viktiga.

Ny bebyggelse norr om Utskärsvägen ska anpassas genom att en trädridå mot vägen sparas.

Se vidare under K.1 och K.2.

Planer/Skydd: III. Detaljplan för hela området bör tas fram.

Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering: PBL 3:12. BÅR 2:6 2004:1 Fornlämning enl. KML.

Kulturhistorisk bebyggelse, betecknat K på kartan

K.1. Eskörönningen, Esköby, Stora Uddrevet, V. Hamnsundsharen och Klubben

I huvudsak jordbruks- och fiskargårdar på tomter i vattenkontakt. Huvudbyggnad och ekonomibyggnader för jordbruk ligger längst upp på tomten med flera och enkla ekonomibyggnader vid vattnet som sjöbodar, båthus, rökeribyggnader och gistvallar. Värden: Kombinerad jordbruks- och fiskarbebyggelse med småskalig och enkel bebyggelse och små tomter. Sjöbodar vid vattnet. Byggnadernas utseende och material. Tomter med berg i dagen.

Gävle kommuns bedömning: 2. Mycket högt värde

Resurs: Levande historisk miljö med fiskarbebyggelse i natur- och havsnära lägen.

Markanvändning: Nuvarande fortsätter.

Bebyggelsekaraktär: 1. Fiskargård-jordbruk. Långsmala tomter mot vattnet med småskalig enkel bebyggelse. Huvudbyggnad och ekonomibyggnader för jordbruk ligger längst upp på tomten och vänder sig mot land. Flera små och enkla ekonomibyggnader så som sjöbodar, båthus och rökeribyggnader vid vattnet eller på rad längs med tomtgränsen. Anläggningen präglas av enkelhet och är anpassad för fiskenäring. Eftersom bostaden var för åretruntboende var det viktigt att den låg längre upp på land där det var lä. Flera sådana kompletta anläggningar finns. På öar finns mycket enkla fiskarstugor för övernattnings. Dessa anläggningar består av en liten bostuga, möjligen ett uthus. Gistvall och brygga.

Ny- och ombyggnad: B. Komplementbyggnad kan tillkomma för att stödja befintlig verksamhet men prö-

vas restriktivt. Höjd, placering och material på ny byggnad anpassas efter tomt/fastighet. Ny användning kan vara möjlig om kulturvärdet inte påverkas negativt men prövas restriktivt och ska vara av vikt för att området ska kunna nyttjas. Nya byggnader skall till storlek, placering och utformning gestaltas som komplementbyggnad. På Stora Uddrevet och Klubben kan fastighetsbildning kring huvudbyggnaderna ske samt ny anpassad huvudbyggnad uppföras i syfte att bevara de befintliga små stugorna. De beskrivna bebyggelsekaraktärerna skall bevaras vad gäller tomt- och bebyggelsestruktur samt bebyggelsens utformning. Särdragen vad gäller relationen mellan bebyggelse och hav samt obebyggda ytor är viktig att bevara. Det innebär att var på tomten olika byggnadstyper är placerade är viktigt och att särdragen hos dessa bibehålls. Flera enskilda byggnader har ett högt kulturhistoriskt värde. Ombyggnad och underhåll skall ske på ett för byggnaden traditionellt sätt. Rivning av dessa bör ej ske. Tomt får inte delas.

Bebyggelsen ska vara småskalig. Bostadshus och garage eller annan komplementbyggnad ska vara separata byggnader och/eller ha ett uppbrutet byggnadsätt för att minska effekten av stora byggvolym.

Bebyggelsen ska redovisa en arkitektur med enkelt och sparsmakat uttryck med traditionellt utseende. Speciellt gäller detta komplementbyggnaderna där rödmålade fasader och tak är viktiga. Huvudbyggnaden kan ha en avvikande färgsättning. Utformning av detaljer och material är särskilt viktiga.

Huvudbyggnaden ska byggas i 1-2-plan. Låt proportionen mellan höjden från mark till takfot och takfallets längd vara större än 1:1,5. En vindsvåning kan göras genom att förhöja ytterväggarna så att små fönster (sidliggare), kan upptas på traditionellt sätt.

Taket bör vara ett sadeltak med taklutning 1:2,5 -1:1,5 d.v.s. 22 – 34 grader. Skorsten skall finnas. Takfoten, alltså den del av taket som är synlig underifrån, bör vara enkel, öppen och ej lådformigt inbyggd. Huvudbyggnadens tak skall kläs med en- eller tvåkupigt lertegel eller falsat plåttak. På uthus kan pannplåt eller sinuskorrugerad plåt läggas

Fönstren skall vara symmetriskt placerade på fasaden och skall ha större höjd än bredd. Låt det alltid finnas en bit vägg ovanför dem. Fasaderna kan kläs med locklistpanel, fasspontpanel och vara målade med traditionell färg.

Planer/Skydd: III. Detaljplan för HELA området bör tas fram.

Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering: PBL 3:12. BÅR 2:6 2004:1.

K.2. Bladmyravägen

Små och enkla sommarstugor från mitten av 1900-talet på små tomter i skog i närhet av äldre odlings- och betesmark. Bebyggelsens enkelhet gör att den smälter samman med naturen. Karaktäristiskt är de höga tallträden och berg i dagen.

Värden: Småskalig sommarstugebebyggelse på små tomter med enkel liten bostuga. Naturtomt med dess växtlighet och utformning. Byggnadernas utseende och material.

Gävle kommuns bedömning: 2. Mycket högt värde

Resurs: Fritidsboende i små sommarstugor i natur- och havsnära lägen.

Markanvändning: Nuvarande fortsätter

Bebyggelsekaraktär: 2. Sommar- och fritidshus. Enkel och småskalig bebyggelse med ett bostadshus och oftast bara en liten ekonomibyggnad. Anläggningen är till för rekreation och säsongsböende under sommaren för den bredare allmänheten. Då det var en fritidsbostad krävdes få komplementbyggnader. Tomterna är små och ligger mestadels i skogsområden. Vid Drakberget ligger tomterna dramatiskt högt på berg i dagen omgiven av tallskog.

Ny- och ombyggnad: B. Komplementbyggnad kan tillkomma för att stödja befintlig verksamhet men prövas restriktivt. Höjd, placering och material på ny byggnad anpassas efter tomt/fastighet. Ny användning kan vara möjlig om kulturvärdet inte påverkas negativt men prövas restriktivt och ska vara av vikt för att området ska kunna nyttjas. Nya byggnader skall till storlek, placering och utformning gestaltas som komplementbyggnad. De beskrivna bebyggelsekaraktärerna skall bevaras vad gäller tomt- och bebyggelsestruktur samt bebyggelsens utformning. Särdragen vad gäller relationen mellan bebyggelse och hav samt obebyggda ytor är viktig att bevara. Det innebär att var på tomten olika byggnadstyper är placerade är viktigt och att särdragen hos dessa bibehålls. Flera enskilda byggnader har ett högt kulturhistoriskt värde. Ombyggnad och underhåll skall ske på ett för byggnaden traditionellt sätt. Rivning av dessa bör ej ske. Tomt får inte delas.

Bebyggelsen ska vara småskalig. Bostadshus och garage eller annan komplementbyggnad ska vara separata byggnader och/eller ha ett uppbrutet byggnadsätt för att minska effekten av stora byggvolymer.

Bebyggelsen ska redovisa en arkitektur med enkelt och sparsmakat uttryck med traditionellt utseende. Speciellt gäller detta komplementbyggnaderna där rödmålade fasader och tak är viktiga. Huvudbyggnaden kan ha en avvikande färgsättning. Utformning av detaljer och material är särskilt viktiga.

Planer/Skydd: III. Detaljplan för HELA området bör tas fram. **Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt**

formell hantering: PBL 3:12. BÅR 2:6 2004:1.

Kulturlandskap, betecknat KL på kartan

Området undantas från utbyggnad av vägar eller bebyggelse. Enstaka mindre komplementbyggnader kan tillkomma som behövs för pågående markanvändning. Placering, storlek och utformning skall inte dominera i landskapet. Byggnaden skall ha en mycket enkel karaktär med sadeltak och omålade alt. rödmålade träfasader. För att naturvärdena skall bevaras och utvecklas krävs fortsatt hävd för att motverka igenväxning.

Bilaga: Ordlista

Planering och byggnation

Byggnamälan Efter bygglov följer ofta en byggnamälan som behandlar byggnadens tekniska egenskaper. Det omfattar också den kontroll som samhället ställer på ett projekt. Arbetena får normalt inte påbörjats förrän tidigast tre veckor efter det att byggnamälan kommit in till Byggnads- och miljönämnden.

Bygglov Skriftligt tillstånd från kommunen att genomföra en byggnadsåtgärd som enligt Plan- och bygglagen, PBL, kräver lov. Ett bygglov ska följa detaljplanen eller områdesbestämmelserna på platsen.

Dialogmöte En mötesform där tjänstemän och politiker träffar de boende för att diskutera den framtida utvecklingen.

Ekonomibyggnader/komplementbyggnader Fristående uthus, garage, lagringslokal och andra mindre byggnader som tillhör en huvudbyggnad eller verksamhet.

Folkhälsa "Hälsa är en resurs för individen medan folkhälsa är ett mål för samhället" Utöver att vara frisk så avses även bl.a. delaktighet och inflytande, social och ekonomisk trygghet och en sund miljö.¹¹

Förvärvsfrekvens Andelen förvärvsarbetare.

Hållbar utveckling/hållbarhet Utveckling där man tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Ofta pratas om ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Komplementbyggnad Byggnad inom befintlig fastighet som är ett komplement till fastighetens byggnadsbestånd och användning

Lucktomt En obebyggd tomt bland flera bebyggda.

Områdesbestämmelse För ett begränsat område av kommunen som inte omfattas av detaljplan får områdesbestämmelser antas, om det behövs för att syftet med översiktsplanen skall uppnås eller för att säkerställa att riksintressen tillgodoses.¹²

Program för detaljplan Anger utgångspunkter, inriktning och mål för detaljplanen.

Program för översiktsplan Programmet anger inriktningen

som översiktsplanen ska konkretisera, d.v.s. redovisa den politiska viljan och ange mål som ska uppnås genom planeringen, göra en avvägning mellan olika intressen och ge kunskap i ett tidigt skede.

Riksintresse Ett riksintresse kan utgöras av ett område, plats eller enstaka objekt och har till syfte att skydda områden som är viktiga ur en nationell synvinkel.¹³

Översiktsplan (ÖP) Plan som visar den översiktliga mark- och vattenanvändningen inom en kommun. Ska enligt lag finnas i varje kommun och ska aktualitetsprövas under varje mandatperiod. Översiktsplanen är i regel utgångspunkt för detaljplaneringen inom kommunen, men den är inte juridiskt bindande.

Lagar / Intressen

Boverkets ändringsråd (BÄR) Vid ombyggnation, gäller Boverkets "Allmänna råd om ändring av byggnad" (BÄR). Den innehåller, förutom de allmänna råden, även kommenterande text ur förarbetena till bygglagstiftningen. Råden belyser innebörden av kravet på varsamhet vid ändring av en byggnad. De ger också ledning för avvägningen mellan de tekniska egenskaperna och hänsynen till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar.¹⁴

Byggnadsstadga (BS) Statligt regelverk för byggandet i Sveriges städer, infört 1874 och därefter successivt förnyat och tillämpat i hela landet. Motsvarande bestämmelser ingår idag i plan- och bygglagen, PBL, införd 1987.¹⁵

Kulturminneslagen (KML 1988:950) Lag om kulturminnen m.m. reglerar fasta fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen liksom vissa kulturföremål och värdefulla byggnader. Länsstyrelsen är myndighetsutövare.¹³

Kommunallagen (1991:900) Lag som reglerar kommunernas och landstingens organisation och ansvarsområden.

Miljöbalken (MB) Lagsamling som trädde i kraft 1999 och ersatte femton tidigare lagar, däribland naturresurslagen. Den bestämmer bl.a. tillämpningsområde, övergripande regler och bestämmelser, regler för miljö- och naturvård, olika former av verksamheter samt hur prövning av olika ärenden och tillstånd ska gå till.

Plan- och Bygglagen (PBL 1987:10) Reglerar planläggning av mark, vatten och byggande. PBL innehåller bland annat bestämmelser för översiktsplaner, detaljplaner, bygglov och byggnamålan.

Kulturmiljö

Byggnadsminne Det starkaste skyddet en byggnad eller anläggning i Sverige kan ha. Objektet ska vara av nationellt intresse. Byggnader, parker, trädgårdar eller andra anläggningar av kulturhistoriskt värde går under lagen. Objekt som i Sverige är byggnadsminnesmärkta skyddas enligt kulturminneslagen (KML) och förordningen om statliga byggnadsminnen. Beslut om byggnadsminnen meddelas av Länsstyrelsen i respektive län.¹³

Fornlämning Lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna.¹³

Kulturhistorisk bebyggelse Inom ett bebyggelseområde finns värden som är särskilt betydelsefulla att bevara och skydda.

Kulturmiljö Med kulturmiljö avses i allmänhet den miljö som formats av människan.

Kulturmiljöprogram Ett program som redovisar kulturmiljövärden. I Eskön är kulturmiljön mer detaljerat redovisad men följer planens ställningstaganden och avvägningar mot andra intressen.

Miljö

Dagvatten Regn- och smältvatten från t.ex. tak, gator och parkeringar.

Gränsvärden Värden för miljöfaktorer i miljölagstiftning som inte får överskridas, t.ex. radon.

Infiltration Då ett jordlager eller en konstgjord bädd av sand, grus eller annat material renar förorenat vatten i marken innan det når grundvattnet.

Miljöbedömning Granskning av ett projekt, program eller plan för att bedöma om det kommer att orsaka betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) En MKB används för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en planerad verksamhet kan medföra. Miljökonsekvensbeskrivning krävs för alla verksamheter som påverkar miljön. Miljökvalitetsnorm (MKN) Föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, utfärdade av regeringen efter beslut inom EU, för att skydda hälsa eller miljö. Miljökvalitetsnormer anger bl a förorenings- och störningsnivåer som inte får över- eller underskridas. Föreskrift i Miljöbalken. Vid planering och tillståndsgivning ska kommuner och myndigheter iaktta dessa normer.

Miljömål

- begränsad klimatpåverkan
- frisk luft
- bara naturlig försurning
- giftfri miljö
- skyddande ozonskikt
- säker strålmiljö
- ingen övergödning
- levande sjöar och vattendrag
- grundvatten av god kvalitet
- hav i balans samt levande kust och skärgård
- myllrande våtmarker
- levande skogar
- ett rikt odlingslandskap
- storslagen fjällmiljö
- god bebyggd miljö
- ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen har antagit mål för miljökvaliteten inom 16 områden. Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sverige-

es miljö, natur- och kulturresurser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. Miljökvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt att trygga en god hushållning med naturresurserna.¹⁶ Gävle kommun följer upp genom årliga miljöbokslut.

Presumtiva vattentillgångar Grundvatten eller vattentillgångar i en ås eller i marken som inte används idag men i framtiden kan bli en vattenresurs för ett samhälle.

Recipient En sjö, ett vattendrag eller kustvatten i havet som tar emot smutsigt vatten från en verksamhet.

Spillvatten (ofta benämnt avloppsvatten) Beteckningen på vatten som kommer från diskhoar, toaletter, duschar och olika processer i industrin.

Natur

Biotop/biotopskydd Biotop är en typ av omgivning, med naturliga gränser, där vissa växt- eller djursamhällen hör hemma. Ett mark- eller vattenområde på max. 5 ha som utgör livsmiljö för hotade eller särskilt skyddsvärda växt- eller djurarter kan enligt Miljöbalken 7 kap förklaras som biotopskyddsområde. Vissa mindre mark- och vattenområden i jordbruksmark omfattas direkt av biotopskydd, t.ex. odlingsrösen, pilevallar och mindre åkerholmar.

Extremrikkärr Typ av rikkärr där vattnets halt av mineralämnen, särskilt kalk, är mycket hög. De utbildas endast i kalkrika områden, t ex på Öland och Gotland, i Skåne, Uppland, Östergötland och Jämtland. Floran i dessa kärr är artrik och hyser ett stort antal sällsynta arter.

Fridlysning Om det finns risk för att en växt- eller djurart försvinner eller utsätts för plundring kan arten fridlysas. Det innebär att det är förbjudet att plocka, fänga, döda eller på annat sätt samla in eller skada växten eller djuret.

Naturvårdsverket kan fridlysa arter över hela landet och länsstyrelserna inom respektive län.

Grönstruktur Ett samlande begrepp för alla gröna områden i staden så som parker, skogar, ångar och rekreationsområden.

Impediment Benämning på mark som är olämplig för skogsbruk p g a låg produktionsförmåga, t ex berghällar och kärr.

Långsiktigt skydd Långsiktigt säkerställande/bevarande av grönområde genom formellt, lagligt skydd, exempelvis genom naturreservatsbildning eller bildande av biotopskyddsområde.

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden. Syftet är att värna om naturtyper och arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse. De svenska Natura 2000-områdena väljs ut av länsstyrelserna och Naturvårdsverket och beslutas av regeringen. De har klassats som särskilda skydds- eller bevarandeområden i Miljöbalken 7 kap. Skyddet av ett Natura 2000-område får inte ändras eller upphävas utan regeringens tillstånd och inte utan samråd med EU-kommissionen.

Naturreservat Mark- eller vattenområde som, med stöd av Miljöbalken 7 kap, skyddas efter beslut av länsstyrelsen eller kommunen i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Naturvårdsavtal Civilrättsligt avtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen och markägare som är intresserade av naturvård. Syftet med avtalet är att bevara, utveckla eller skapa områden med höga naturvärden. Avtalen är normalt 50-åriga och kan ses som en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får viss ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför.

Naturvärdesobjekt Skogsområde vars naturvärden inte riktigt når upp till nyckelbiotopstatus men som på sikt kan utvecklas till nyckelbiotop.

Nyckelbiotop Skogsområde med mycket höga naturvärden där rödlistade arter förekommer eller kan förväntas förekomma.

Rikkärr Fuktiga och blöta torvmarker på kalkrik mark med ett mycket rikt växt- och djurliv med många arter som är sällsynta.

Rödlistad art Art vars framtida överlevnad inte är säker. Bedömningen görs med hjälp av ett antal kriterier om den svenska populationens storlek och utbredning.

Skiktad skog består av en blandning av olikstora och olikåldriga träd. Detta tillstånd uppnås naturligt i en skog som inte påverkas av skogsbruk.

Strandskydd Strandskyddet regleras i Miljöbalken 7 kap och omfattar land- och vattenområdet intill 100 - 300 m från strandlinjen vid medelvattenföring. Inom strandskyddsområde är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller att vidta andra åtgärder som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området eller som väsentligt skadar växt- och djurlivet. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Torräng Ängsvegetation på solexponerad mark som lätt torkar ut, oftast präglad av bete eller, förr, slåtter. Torrängar är i regel näringsfattiga och lågproduktiva, vilket snarast ökar deras rikedom på växter och lägre djurarter, främst insekter. Artrikast är torrängar på kalkhaltig mark.

Trafik

Blandtrafik Olika trafikslag blandade på samma yta, tex. bilar och cyklar på samma gata.

Gång- och cykelväg (GC-väg) Väg avsedd för gående och cyklister och om inget annat anges även mopeder.

Huvudgata Gata för trafik mellan områden. På huvudgator prioriteras framkomligheten för biltrafiken.

Huvudvägnät Nät av större vägar som binder samman stadens olika delar.

Infartsväg Väg företrädesvis avsedd för att leda in trafik till tätort.

Intermodala transporter Transporter som sker genom att

använda två eller flera transportsätt som t.ex. fartyg, tåg och lastbil.

Kollektivtrafik, lokaltrafik I förväg organiserade, regelbundet tillgängliga transporter för allmänheten enligt givna regler.

Lokalgata Gata som företrädesvis betjänar intilliggande fastigheter.

Lokallinje Linje 10, 11, 12, 13 och 15 inom Gävles kollektivtrafik. Linjer med mindre gen sträckning och låg turtäthet.

Regionförstoring Bättre resmöjligheter med bil och tåg gör att människor kan välja bostad och arbete inom ett större geografiskt område.

Separerad trafik Olika trafikslag separerade från varandra på olika ytor, t.ex. en separat cykelväg eller trottoar på sidan av vägen.

Trafikstrategin Dokument som visar riktningen på kommunens arbete med trafiken.

Uppsamlingsgata Gata som samlar upp trafiken från lokalgator.

Vatten och Avlopp

Vattentäkt Med vattentäkt avses bortledning av yt- eller grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevakning. (MB 11:5)

Avloppsvatten Med avloppsvatten avses

1. spillvatten eller annan flytande orenlighet,
2. vatten som använts för kylning,
3. vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning, eller
4. vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats. (MB 9:2)

Dricksvatten

a) allt vatten som, antingen i sitt ursprungliga tillstånd eller efter beredning, är avsett för dryck, matlagning eller beredning av livsmedel, oberoende av dess ursprung och oavsett om det tillhandahålls genom en distributionsanläggning, från tankar, i flaskor eller i behållare, och

b) allt vatten som används i ett livsmedelsproducerande företag för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluhållande av varor eller ämnen som är avsedda som livsmedel, om inte företaget kan visa tillsynsmyndigheten att vattnets kvalitet inte kan påverka de färdiga livsmedlens hälsosamhet.

HG -2008

Bilaga: Källförteckning

1. Brundtlandskommissionens definition
2. Områden av riksintresse för yrkesfisket F info 2006:1, Fiskeriverket informerar
3. Larsson, Erik Fiskelägena utmed Gästrikekusten – En samhällstyp i förvandling. 1978.
4. Program för den fysiska strukturen i Gästrike-regionen
5. Enkät i tomt- och småhuskän, Tekniska kontoret 2005
6. Utveckling av båtliv och tillgänglighet till havet inom Gävle kommun, Kultur & Fritid
7. Miljödepartementets hemsida, <http://www.regeringen.se/sb/d/11469/a/118719> 2009-02-10
8. Energimyndigheten och MIUU, Wind energy report WE2007:1
9. Hermansson, Ronnie – En kartläggning av enskilda avlopp inom FÖP Eskön, 2008
10. Gävle inför klimatförändringarna. Westholm, Lars. 2007
11. Folkhälsans villkor, Folkhälsogruppens rapport nr 9
12. PBL, 2006
13. Wikipedia
14. Boverket
15. Stadsbyggnadskontoret i Stockholm
16. www.miljomal.nu/
17. Program för Översiktsplan Gävle stad

Arbetsgrupp

Henry Grew

Planförfattare, GIS, layout
Bygg & Miljö

Mikael Ekman

Naturvård, Bygg & Miljö

Maria Lind

Naturvård, Bygg & Miljö

Staffan Stahl

Kultur & Fritid

Lena Boox

Kulturmiljö, Bygg & Miljö

Helena Werre

Trafik, Tekniska kontoret

Marika Nordin

Vatten och avlopp,
Bygg & Miljö

William Strömgren

Vatten och avlopp,
Bygg & Miljö

Maria Höjer

Miljö, Bygg & Miljö

Christina Eneris

Övergripande planering,
Kommunledningskontoret

Claes-Göran Bergkvist Mark och exploatering,
Tekniska kontoret

Översiktsplan för Eskön

har varit ute på samråd 1 sept - 3 nov 2008

har varit på utställning 25 mars - 1 juni 2009

och antogs av Kommunfullmäktige den 26 oktober 2009

Gävle
KOMMUN